

WELCOME • BIENVENU • WILLKOMMEN • PU-YAO-K'E-CH'I
BENVENUTI • JEG BEDER • INGEN ÁRSAK • BONVENAJ

tribuna

LIST STUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

ST. 12

LJUBLJANA, 20. JULIJA 1956

LETO VI

15
let

Seja

UNIVERZITETNEGA SVETA:

Letošnja proračunska sredstva so enako odmerjena kakor lani. Komisija mora do prvega novembra pripraviti osnutek statuta in republiškega univerzitetnega zakona. Predlagane omejitve inštrukcije na medicini. Izvolitev novih profesorjev in docentov.

V ZAČETKU TEGA MESECA JE BILA V SEJINI DVO-RANI UNIVERZE SEJA UNIVERZITETNEGA SVETA. KI JE PREDSEDOVAL DR. FRANCE HOČEVAR. POROČILO O SKLEPIH MEDUNIVERZITETNE KONFERENCE NA BLEDU IN POROČILO O POVEZAVI JUGOSLOVANSKIH UNIVERZ V PRIHODNOSTI JE PREBRAL PROREKTOR DR. ING. ANTON KUHELJ.

Po poročilu o meduniverzitetni konferenci je dr. ing. Anton Kuhelj obrazložil vpraša-

Dr. Momdar Lavric, nas novi rektor

nja, ki so v zvezi s letošnjim proračunom. Povedal je, da so letošnja proračunska sredstva enako odmerjena kot preteklo leto, zato bodo morale fakultete skrbno in natančno pripraviti predloge proračunov.

V razpravi, ki je sledila, so govorili o opozorilu, da je potrebno z izdelavo osnutkov univerzitetnega statuta in republiškega zakona o univerzi poiskati, ker je delo v precejšnji meri zastojalo. V Srbiji, Makedoniji in BiH, so skupščine zakone že sprejele. Svet je v zvezi s tem izpolnil komisijo, ki bo do 1. novembra pripravila za razpravo osnutek statuta in univerzitetnega zakona.

Po določbah novega zakona o upravnih organih v LR Sloveniji, je Izvršni svet prevzel nadzorstvo nad Institutom za narodnostna vprašanja, ki ga

je dosedaj nadzorovala univerza.

V nadaljevanju so razpravljali o izmenjavi štipendij za tuje študente. Štipendije bo podeljevala univerza na osnovi sporazuma izmenjave o štipendijah inozemskih univerz.

Medicinska fakulteta je tudi letos znova predlagala, da ji dovolijo omejitve vpisa v prvi letnik zaradi neprimernih prostorov in nezadostne opreme. Po podatkih bi lahko sprejeli 150 slušateljev na medicini in 50 na stomatološki oddelku. Predlagali so, da končno besedo o omejenem vpisu izreče Izvršni svet.

Svet pa je sprejel predlog, da se jeseni odpre na privlačno - matematičnem oddelku drugi letnik farmacije. Po drugem letniku pa bodo slušatelji lahko odšli na zagrebško in beograjsko univerzo, da tam dokončajo študij.

Univerzitetni svet je tudi potrdil izvolitev novih univerzitetnih profesorjev in docentov. Na tehniški fakulteti sta bila izvoljena za vedna profesorja dr. ing. Franjo Hočevar in ing. Vratislav Bedjanič. Na medicinski fakulteti pa so izvolili za izrednega profesorja dr. Vladimirja Trampuža; za docenta dr. Draška Viljana, dr. Marijana Borštnarja in dr. Leona Matajca, za honorarnega docenta pa dr. Juraja Kallarya.

Razstava jugoslovanskih knjig na moskovski univerzi

V znanstveni knjižnici moskovske univerze so razstavili jugoslovanske knjige, ki jih je ustanovi podaril predsednik Tito. Razstavljeno je bilo vseh 600 knjig, med njimi dela ruskih klasikov, ki so izšla v prevodu v jugoslovanskih jezikih, dela jugoslovanskih klasikov, poveljna publicistika in znanstvena literatura ter dela o NOB.

USPEHI SARAJEVSKE UNIVERZE

Na šestih fakultetah je diplomiralo 675 slušateljev

Kmalu bo preteklo deset let, odkar je bila v Sarajevu ustanovljena pravna fakulteta, odkar so se začele priprave za ustanovitev ostalih fakultet. Kol gobe po dežju so potem rasle

še medicinska, agronomsko-gozdarska, filozofska, tehniška, veterinarska in ekonomska fakulteta.

Sarajevska univerza ima sedaj približno 4.500 rednih sluša-

teljev in 897 absolventov. Razen ekonomske, so na vseh ostalih fakultetah že dosegli prve generacije. Na šestih fakultetah je doslej diplomiralo 675 sluša-

teljev. Pred kratkim je Ljudska skupščina Bosne in Hercegovine sprejela zakon o sarajevski univerzi. Ta republiški zakon je velikega pomena za nadaljni razvoj te znanstvene ustanove. Razen ostalih vprašanj, prinaša zakon določbe o predavateljskem in znanstvenem delu, vzgoji predavateljskega naraščanja in znanstvenih sodelavcev in postavlja zakonski temelj za izpolnitev družbenega upravljanja. Na osnovi tega zakona bodo sedaj izdelali tudi fakultetne statute.

Strojni študij tudi v Sarajevu

Na seji univerzitetnega sveta sarajevske univerze so pred kratkim razpravljali o ustanovitvi strojnega oddelka na sarajevski tehniški fakulteti. Pouk na tem oddelku bi po zamisli bil mogoč letošnjo jesen. Razen tega so sklenili, da bodo letošnja proračunska sredstva uporabili za izgradnjo doma na Bjelavama in razširitev stavbe tehniške fakultete.

Študentski tabor pod palmami

V stari palači Rašica, na vznožju gore Petke na Lapadu v bližini Dubrovnika, so 7. julija odprli mednarodni študentski tabor. Poleg velike in prostrane palače je v dvorišču postavljeno še pravo naselje šotorov.

Na otvoritveni proslavi mednarodnega študentskega srečanja, so bili navzoči domači in tuji študenti, ki so se zbrali v Dubrovniku, da bi sodelovali na prvem internacionalnem študentskem posvetovanju, ter politični, kulturni in drugi javni delavci iz mesta Dubrovnika. Ob tej priložnosti je predsednik Zveze študentov Jugoslavije govoril o nalogah tega mednarodnega študentskega srečanja, kjer se bodo vsako leto srečevali na odmoru študenti iz vseh držav. Tukaj bodo prirejali sestanke, seminarje in posvetovanja o vseh problemih, ki so skupni.

Prvi delovni sestanek je v Dubrovniku že v teku. Na tem prvem seminarju, trajal bo 12 dni, bodo razpravljali o vpra-

šanjih, ki zanimajo študente.

V mesecu juliju in avgustu bosta predvidoma prirejena še dva takšna mednarodna študentska srečanja in sicer: seminar farmaceutov iz sedmih držav in seminar o splošnih vprašanjih, katerega se bodo udeležili predstavniki 17 držav.

Na tem tretjem seminarju bodo razpravljali o aktivni koeksistenci.

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Študentski tabor pod palmami

Š

Tabor med dvema „ognjema“

(Od našega posebnega dopisnika v Ankaranu)

Ta vrstice pišem v jutranjih urah, ko je sonce začelo pripekati na šotorska krila in me prebudilo iz najlepšega sna, v kraju, ki so ga geografi imenovali Ankaran. Nepoučenemu in v zemljepisu slabo razglednemu bralcu bom pojasnil, da je to lep obmorski kraj, ki se je vanj v preteklosti krepko zajedel široki morski zaliv in so ga leta pozneje po svoje oblikovali. Morje je kraju napravilo lepo uslugo s tem, da je ob obali nastalo tanko odejo peščenega proda in na tem peščenem prostoru, poraslem na mestih s travo, stojijo danes desetorčki, šestorčki, četvorčki in kaj vem kako vse imenujejo ta časna prebivališča iz svega platna. Ta vaška gmajna ob obali, kjer so letošnjo hudo zimo zmrazile ciprese, je postala šotorsko naselje, ki privablja poglede radovednih turistov.

KRONIKA GOVORI...

Kakor so nekot v praskupnosti rodovne skupnosti nomadskih plemen pošiljale naprej v izvidnico svoje najboljše sinove, da so našli in pripravili prostor, kjer se je plemo z živino in imetjem utaborilo, tako pozna zgodovina tega platnena naselja prednike, ki so postavili temelje novemu prebivališču. Kronika govori, da so se ti zaslužni možje, ki so prišli s severa, razlikovali od pračloveka po tem, da so pred tem živeli v civiliziranem svetu, ki pozna radioaktivni sneg in atomsko lepoto. Začelo se je brez kislih obrazov zaradi visokih krajevskih pristojbn, ki so jih povsod ob obali uvedli zaradi obrabe turistično pomembnih površinskih plasti. Prostor je bil hitro odkrit. In delo se je začelo. Prvi dan so postavili zasilen šotor, da so čez noč imeli kje prespati. Ploha, ki se je ponoči nepričakovano vtila, je šotor s prvim sunkom podrla in prenočevalci pod šotorom so se dočevalno okopali v sladki vodi sredi noči. Vsak začetek je pač po svoje težak in tukaj izsledki znanosti in teorije ne pomagajo veliko. Ta posadka sestavljena iz treh ljudi, med katerimi ni bilo razlik, ne kapitanov — krmarjev, je napravila pionirsko delo tako premišljeno in natančno, da ji danes ne moremo ničesar očitati. Celo vsi, ki se zanimajo in proučujejo nastanek platnena mesta, so ji izrekli vse priznanje.

NAS ČEBELNJAK

Cez nekaj dni je prišla druga skupina, ki je štela pet mož. Na dveh težkih tovornjakih so pripeljali slamo, drva, hrano in šotore. Delo se je začelo. Iz grmade delov čebelnih panjev, ki so ležali neporabni za vasjo, so zgradili zgradbo, ki bi bila vredna razstave »stanovanje za naše razmere«. Ta lesena zložljiva baraka služi za kuhinjo in je za človeško oko enako lepa kot čebelni panj. Potem so okrog taborišča začeli kopati jarko, da bi imela voda kam odtekat, postavili so šotore, namočili slamarice, uredili komunalne zadeve, kamor spadajo kanalizacija, električna razsvetljava, smetišča in ustanovitve mestnega podjetja čistote, gojinskega podjetja in vrste drugih, v mestu potrebnih podjetij. Postavili so skladišče in sodišče časti. Izdelali pravilnik o mestnih pravicah in sprejeli sklep o oprostitvi vseh davkov in dajatev. Temeljni družbene uredit-

ve so bili podani z zakonom o ustavni ureditvi. Zenske so popolnoma enakopravne, živijo pa ponoči ločeno, na eni strani taborišča ženske, na nasprotni moški. Oboji seveda pod šotori. Zakonskega življenja v našem smislu ne poznajo. Pravtako ne poznajo privatne lastnine. Ljudje se v glavnem bavijo z umskim delom, kadar seveda ne živijo v brezdelju. S fizičnim delom je nekoliko v sorodu kopanje in jed, ker se v obeh primerih, podobno kot pri fizičnem delu, gibljejo mišice.

NAJBOLJ UGLEDEN ČLAN

Po napornem delu so kmalu pripravili naselje za taborenje. Otvoritev je bila svečana. V okoliših je bilo več »kulturnih prireditev« in več zbiljanj. Glavne svečanosti so bile v soboto. Važnejši pa je dan pred otvoritvijo. Prišlo so kuharice in lahko si mislite, kaj študentom to pomeni. Tokrat je bil pregovor, da je petek slab začetek, z dvotretinsko večino ovržen. In ne samo to. Kuharice so postale najbolj ugledni prebivalci, ki jim povsod izkazuje največje časti, ostali prebivalci pa imajo za njih vedno obilico lepih besed.

Pozneje so začeli prihajati ostali povabljeni in prijavljeni gostje. Prišli so študentje iz

vseh krajev, oddaljenih in bližnjih. In še vedno prihajajo. Prihajajo pač, ker bi drugače ne videli morja in bi se morali kopati v sladki vodi, ki pa ljudi ne drži tako na površju, kot morskata.

MED DVEMA GOSTILNAMA

Dan se tukaj na taborenju v Ankaranu zgodaj začne. To pa predvsem zato, ker je ob šestih zjutraj v šotorih že takšna vročina, da je vsako spanje nemogoče. Najbolj slabo živijo zato tisti, ki ponoči pozno pridejo domov. Kdor se ni prekinil vseh vezi s civiliziranim svetom se potem običajno umije, ostali pa so to opravilo opustili. Potem odidejo na požirek slivovke, ker ima tabor to dobro stran, da leži med dvema gostilnama in so zveze z njimi zelo udobne. Sicer pa je tudi v platnenu naselju za pijačo preskrbljeno, ker obratuje dobro založen in cenen bufet.

Šotorji v tabornem prostoru se delijo na moške in ženske. Med njimi je »demilitarizirana cona«, ki jo nadzorujejo, da bi kdo ne kršil predpisov in neopravičeno prestopil prag ženskega šotora. Podnevi so stiski dovoljeni. Razmerje med moškimi in ženskimi taborniki je pravilno. Grajači pa moramo nepremišljeno zaletavost in po-

manjkanje smisla za pravo mero. Sanitetni referent je do sedaj porabil že lepo količino maza za tiste, ki bi radi postali rjavji kar čez noč. Sredi naselja na glavnem trgu, stoji vrtni senčnik in borba zanj se razmahne, kadar začne deževati. Iz ekonomata in skladišč pa poročajo, da so ukrenili vse potrebno, da zatro in uničijo lačne pse, ki so ponoči požrli zalogo mesa. Prihujljeni izletni točki sta bolnica v Valdoltri, kjer je mnogo prijetnih medicinskih sester, in hotel »Turist«, kjer so naši fantje naučili plesati Angležinje polko brez znanja angleščine. Temu se pravi aktivna koegzistenca. K temu stavku spada tudi vrtni stavek, da je hrana dobra, ki pa nima nobenega propagandnega namena.

DVE RESNIČNI ANEKDOTI

Naša taborniška kuhinja ima debelo kuharico iz Akademkega kolegija. Tukaj krojijo glasovi, da ji je vodstvo taborenja prepovedalo kopanje v morju. To pa zato, kajti če stopi v morje, nastane plima in z njo nevarnost, da morje zalije šotore. Druga anekdota govori o dveh študentih, ki sta pijana in lačna, vdrila ponoči v kuhinjo. Nekje sta našla golaž, ki so ga pripravljali za naslednji dan. Meso sta pojedla, omako pa pustila.

Prevedena reportaža

Zaposlenim študentom je težje kot študentom

Možnosti za delo je mnogo manj, poleg tega jih pogosto slabše plačujejo. Če le verjamemo časnikom in žurnalom, potlej je za študentke zaslužen kaj preprosta stvar. Vedno znova objavljajo slike one zvezdnice — manekenke, ki je hkrati študentka, ali kakšne filmske zvezde, ki bi bila postala zdravica za otroke. Revjska logika: če nič drugega ne pomaga, postaneš »Miss! — To pa, česar časopisi niso zabeležili, je dejstvo, da približno 120—140 študent deluje kot »Taxigirls« v nočnih lokalih velikih mest. Da ne omenjamo števila takolimenovanih »Callgirls« najbrž ni nič manjše. Govorim sem z nekaterimi teh »študentek« in sem se mogel prepričati, da tega ne počno za svojo zabavo, marveč zato, da se lahko preživljajo. Kdo bo vrigel prvi kamen?

... Kaj koristijo sociologu njegova spoznavanja, če mu manjka sredstev, da bi jih uresničil? Kje je veliki igralec, ki živi ala Bloy? In jaz? Studiram glasbo. Sanjarim o koncertih, o urah, ko samega sebe razdajam... o mladih ljudeh, ki bi jim pozneje rada odprla vrata k temu bogastvu...

Da bi lahko dosegla te cilje, se dajem v najem — kolikokrat je mogoče — docela tujemu moškemu za 25 DM na večer... 13. april. Pravila igre so preprosta. Tisti, ki išče družbo, se obrne na managerja, ki mu pokaže »Amüseralbum«. Dama na strani 5 (tista s smejljajem Joan Crawford) mu je najbolj všeč. Poziv »kupčijska cena na drobno« 25 DM (od tega 10 za managerja) in »Joan Crawford« mu dobavijo za osem ur. Ona se trudi, da bi igrala nemško gejšo, on pa, da bi ne zahteval od nje več, kakor mu pripada.

24. april. Včeraj rdeči šampanje. Obvezno večerje — svinjski file — so pripravili pred našim oči. Moj gostitelj je razkošen mož. Tovarnar iz Es-sena. Omikano vdušje, ki bi si ga z lastnimi sredstvi ne mogla omisliti. Vprašal me je, če mi moje samostojno življenje in posebno moj poklic ni težaven. Odgovorila sem čisto odkrito: srčno: da. Vključ temu naj sem ponosna na svoj obstoj, ki sem si ga zgradila z lastnimi rokami. Ta poklic je vendar le prehodno stanje. Sprejet v atski. Vključ vsemu se nebi zopet vrnila h igri »višjih čer«, ki jih privrženi plašnice varujejo vsega resničnega.

2. maj. Časnik govori o nas obzirno. Naš obstanek opravičujejo do neke mere z družabnim razvojem, ki je potreben. Navsezadnje nočejo biti zaostali. Med vrsticami trkajo na »poštenost«. To dokazuje, da zelo dobro slutijo ozadja našega poklica. Toda kot rečeno se bojijo refleksij v tej smeri.

Vselej govorijo o idealnem primeru naše institucije, o gospodih, ki bi se radi duhovito zabavali in omikano plesali, o damah, ki imajo te kvalitete. Kdo bi ne soglašal s takšno institucijo veselega duha? K vsemu se prištevajo še nezgodno dejstvo, da mora biti »objekt« brezpogojna dama (in ne gospos). Čemu ne napete igre, če so pogoji zanjo že tu. (Toda praksa). Po Händlovem koncertu včeraj zvečer sem se zabavala z Bettino in Inge. Kdo so pravzaprav naši »odjemalci«? Trgovci, potniki, inozemci. Osemdeset odstotkov jih prihaja z naklepi »apres nous la deluge«. Nedvoumnosti niso izostale. Pomanjkljiva disciplina nekaterih girls je storila svoje.

Mnogokaj že ima ta videz: dejstvo da nam mora »odjemalec«, ki nas zadržuje dije kot osem ur, dati v ovilku dodatni honorar, značaj kupljivosti nasloj, značnica »Amüseralbum«. Ah, preseda mi! V tem smo istih mišl, da te naše »antipatije« nimajo nič skupnega z malomeščansko moraljo. Tukaj je marveč občutek sramu simptom za prestop k nespodobnemu.

10. maj... obupen strah pred nasiljem, strah nezadržane. Nobeden, ki stoji izven tega, ga ne more tako občutiti. Kaj pomaga vsa spretnost v ravnanju z »gostitelji«, če nas kdo zlobno ugrabi. Kaj koristi v tem primeru varnostna zaklopka pravice, da lahko odideš, če bi naj postal zate položaj mučen? Bettina se je zmogla nekako le z največjim naporom rešiti iz te nevarnosti.

Našemu managerju bomo predložile drug način njegove »trgovine«, pri katerem bo imel nadzorstvo nad varnostjo svojih girls. »Kaj je žena? — Človek. Zena niso v dosedanjih, od moža vsiljenih družabnih oblikah še nikoli gledali kot človeka v pravem pomenu te besede; niti se ni sama čutila človeka. Bila je pač »le žena«. Taxigirls kot poslednja pridobitev prizadevanj žene za enakopravnost? Na njihovih kartotekah listih je ena izmed rubrik »sex« z »das« ali »ne« spodaj.

V našem jih dajejo v tašnih trgovinah, v katerih se lahko kupijo vstopnice za gledališče, časopisi in kuponi za športno stavo in kjer je mogoče najeti hitra transportna vozila...

Lothar Bargens, Frankfurt a. M.

»Uvod k fotoreportaži mi napiši,« je naročil urednik »Tribune«. »Bili ste, niste bili... na kratko!«

Torej »bili smo« oz. gostovali smo v Franciji. Pa smo potovali z autobusom ter si mimogrede ogledali Trst, Benetke, Milano, Torino, Genova (brez potnih listov), nazaj gredo pa Strasbourg (ponoči), München, prešli smo nekaj postenih prelazov kot Grossglockner, Mont Cenis, Podkorenko sedlo in sploh prevozili okrog 3200 km, to prava prav ni bistveno važno. Važno je, da smo tako v Annemassu (ob švicarski meji) kot v Parizu samem in kasneje še Epinali uspeli proti pričakovanju (... smo pač skromni...). Dokaz za to je že sama pozornost, ki so nam jo povsod izkazovali organizatorji naše turnee kot tudi štiriminutni nastop pred televizijsko kamero in še bolj sprejem pri samem pariškem županu v L'Hotel de ville. Končalo se je z novimi povabi za Azurno obalo, Nizozemsko, Anglijo, tako da nam »dela« ne bo zmanjkalo... Torej: huruk...

Nastop študentov iz Bretagne na vsi udeleženci festivala navdušeno pozdravili

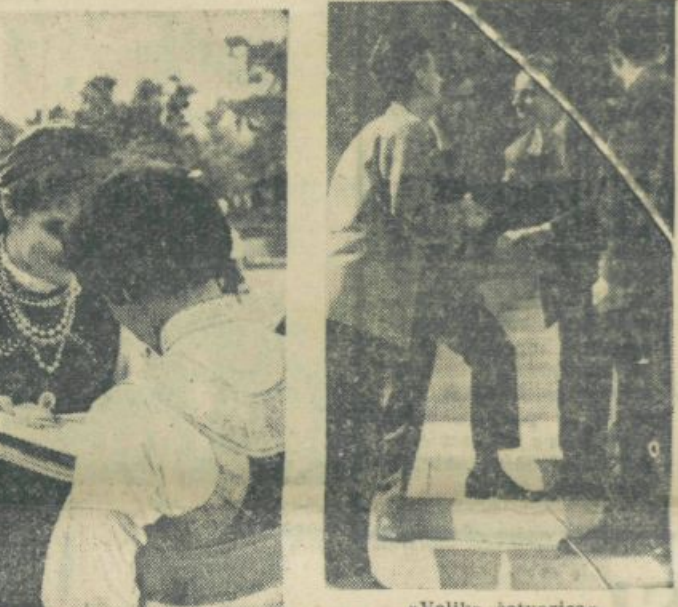
S FOLKLORO

»Dajmo se slikati«

Staša deli avtograme

»Velika četvorica« na ženevskem stopnišču

Na sprejemu pri pariškem županu

Prelomna kritična obdobja svetovne zgodovine so bila vedno povezana s spremenjenimi družbenimi zavesti, s spremenjenimi ljudskimi pogledi na družbene odnose, z bolj ali manj radikalnim »pre vrednotenjem vrednot«. Vsa ta revolucionarna obdobja je vedno spremljala stalna ideološka borba v zgodovini narodov, v zgodovini človeštva.

Ko je n. pr. antični sužnjeposessniški svet bil že zapisan pogumu, se je novonastala krščanska religija bojevala proti starim preživelim poganskim religijam. Ta ideološka borba je odražala razredno borbo. Njen izhod in posledice so nam znane. V osemnajstem veku in pozneje pa ravno te ideje niso vzdržale materialističnih in ateističnih kritik prosvetljenstva.

Poličnim principom fevdalnega absolutizma, principom »božanskega« izvora fevdalne monarhične oblasti in stanovske neenakosti, je napredna buržoazija postavila nasprotni princip razuma »nespremenljivih« naravnih »človekovih pravic«, principe demokracije, svobode, enakosti in bratstva.

»Duhovna kriza«, »guba« splošnoveljavnih »duhovnih dobrin«, o čemer pišejo in govorijo buržoazni ideologi, je odraz ideološke in materialne krize modernega kapitalizma. Vprašujemo se ali so ideologi modernega kapitalizma zmogni preprečiti rast in vpliv naprednih revolucionarnih idej, idej znatnega kapitalizma in kakšen pomen in mesto zavzema v sodobni razredni borbi naprednih reak-

cionarnih sil v svetu borba političnih idej in teorij? Kakšnega pomena so v socialni družbi socialne zavesti, napredne ideje, teorija marksizma-leninizma itd. ? Odgovor na vse to mora dati predvsem ugotovitev - kaj je pogoj za spreminjanje v idejah, nazorih in političnih teorijah. V čem je izvor oblikovanja duhovnega življenja družbe? Ali je v menjavah družbenih idej v zgodovini zakonitosti, ali pa je vse prepuščeno naključju in igri intelektualnih sil?

Predstavniki različnih idealističnih smeri v filozofiji so si edini v tem, da določeno strukturo družbe določajo vladajoče družbene ideje, nazorji in teorije in, da se spreminjanje v idejah, teorijah itd. odraža v družbeni strukturi. Za nekatere je izvor sprememb in razvoja družbenih idej v razvoju miselne absolutne ideje ali svetovnega duha. Drugi idealisti izvajajo družbene ideje, ki vladajo v določeni deželi, iz nespremenljivih mističnih lastnosti »nacionalnega duha«. Tretji zanikajo eno in drugo kot neznanstveno »metafizično«. Ti poskušajo razložiti razvoj družbene misli in idej »realistično«. V razlagah izhajajo iz empiričnih opazovanj političnih, družbenih »teorij«, ki so jih ustvarili misleči ideologi in teoretiki v določeni deželi in določenem obdobju.

Zakaj je ta ali oni teoretik, ideolog, ustvaril določeno politično teorijo, nauk o družbi, državi itd. pojasnjujejo ali z lastnostmi intelektualne ideologije, ali pa kot nadaljevanje prejšnjih teorij, vplivom sodobnikov itd., ali pa z vsem tem

skupaj, Engels pravi, da »filozofija izjavlja vsebino in obliko iz čistega mišljenja ali iz svojega lastnega mišljenja ali iz svojih predhodnikov. Lep primer take filozofije najdemo v časopisu »Journal of the history of ideas«. V uvodnem članku piše glavni urednik Lovejoy, da je spoznanje splošnočloveških idej, razumevanje pogojev njihovega izvora, potov prepletanja in nasprotovanja, ugotovitev

njihovega razmerja do domišljije in čustva — centralen in najbolj življenjski del zgodovine. Lovejoy upošteva vse kar se tiče sodelovanja idej. Upošteva vpliv filozofije in znanstvenih idej na moralne norme, vpliv literature na znanost in obratno, toda glavnega odločilnega — odvisnosti zgodovine idej od zgodovine razvoja pogojev materialnega življenja družbe — tega buržoazni sociolog ne vidi in ne more videti.

Neposredna zveza obveznosti družbene zavesti in družbenih nazorov od pogojev materialnega življenja družbe in predvsem prisiljenosti materialnih dobrin je posebno jasna in nazorna v prvih stopnjah družbenega razvoja, ko je bila človeška dejavnost usmerjena predvsem k reprodukciji družbenega življenja, ko še ni bilo razredov in posebnih skupin ljudi — monopolov razuma. Tedaj je bil nastanek družbenih idej in predstav neposredno vpleten v

proces materialnega proizvodnje in je predstavljal enega njegovih neizogibnih momentov. Na tej stopnji zgodovinskega razvoja sta mišljenje in človekova zavest neposredno podprteni procesi družbene materialne proizvodnje in neposredno odražata odnose, ki nastajajo med ljudmi v procesu proizvodnje, in tudi odnose med družbo in naravo.

Odvisnost družbene zavesti od

1. socialno filozofijo v katero je mogoče verovati in 2. politično filozofijo s katero je mogoče delovati, medtem ko je v ekonomski domeni samovoljne konstrukcije »novih« filozofskih sistemov kaže predvsem na krizo v buržoazni filozofiji.

Ce govorimo o morali, pravnih normah, političnih teorijah, znanosti, filozofiji, umetnosti ali religiji, potem se moramo zavedati, da razvoj teh v dani dobi določajo neposredno ali pa konec koncev materialni pogoji življenja družbe. Pri tem so oblike zavesti povezane in se razvijajo pod vplivom idejnega materiala ki so ga zapustili predhodniki. To velja celo v primeru, ko nova politična teorija ali filozofski sistem pomeni zamikanje ali kritiko ravno teh starih ideoloških sistemov, političnih teorij itd.

Kršanstvo je n. pr. v borbi s poganskimi religijami marsikaj prevzelo od njih in to prilagodilo glede na zahteve obdobja, propagandna rimske sužnjeposessniške družbe in potrebe novih razredov, nosilcev krščanske religije.

Zapietenost procesa, razvoja ideologije in njegove odvisnosti od materialne osnove družbe, se kaže v tem, da so čisto dežele ekonomski zaostale na področju teorije (predvsem političnih »teorij«, filozofije in literature) pred bolj razviti deželami. Tako je bilo v 18.

veku, ko je bila Francija dežela, kjer so se razvijale napredne, materialistične, ateistične in politične ideje, medtem ko je v ekonomski domeni močnejši Anglija vladala mišticizem in religiozno svetoblinstvo. V sredini 19. stoletja nam nudi enak primer Nemčija. V vsaki družbi, ki temelji na razrednem antagonizmu, ni in ne more biti enotne družbene zavesti. V vseh razrednih družbah so nastajale nasprotujoče si, družbene ideje, nazorji in družbene teorije. Tak odraz razrednih borb je bila buržoazna materializma in idealizma v antični filozofiji. V srednjem veku se je pojavilo kot protitež filozofski sistem, ki je bil v prvi vrsti v nasprotju s filozofskimi sistemov, političnih teorij itd.

Predno je buržoazija prešla h kritiki preživelih fevdalnih odnosov v politiki in ekonomski in oziroma, s pomočjo revolucionarne nastaja, je v osebah svojih naprednih ideologov usmerila kritiko proti srednjeveškim odnosom, ki so se ohranili v ekonomski, v politiki, v zakonodaji in ideologiji. Kritika krščanske religije v 18. veku je bila predgraja borbe proti

vsemu kar je bilo v zvezi s preživelim fevdalnim družbeno ureditvijo. Dozorele zgodovinske naloge, ki nastanejo kot posledica razvoja materialnega življenja družbe, ni mogoče rešiti brez revolucionarne borbe, brez borbe naprednih razredov proti staremu svetu. Napredne ideje in družbene teorije so izraz in utemeljitev ciljev in nalog te borbe.

V borbi proti fevdalizmu je revolucionarna buržoazija v vrsti dežel ustvarila idejno orožje v obliki filozofskega materializma in ateizma. Tako je bilo v Franciji v 18. st. Francoska in evropska fevdalno-aristokratska reakcija je nastopala proti francoski revoluciji pod zastavo absolutizma; religiozno v Nemčiji (1525) in angleška buržoazna revolucija v srednjem veku, ko imela deloma religiozno značaj. Toda francoska buržoazna revolucija koncem 18. veka, ki se je vršila v bolj zrelih pogojih družbenega razvoja, ko so razredna nasprotja bolj rezko izstopala, je radikalno prenehala z religioznimi in fevdalnimi oblikami zavesti.

Velik del 19. st. je potekal v znamenju idej francoske buržoazne revolucije. Druga za drugo so evropske dežele stonale na pot kapitalizma in idej buržoazne demokracije. Gesla svobode, bratstva in enakosti so zavladala nad človeškim duhom.

reobrat na področju zavesti, na področju idej je samo uvod k političnim in razrednim borbam. Revoluciji.

(D. Čop)

Študentje in politika

Eduardo Palomo, Guatemala:

Južnoamerikanec o Aziji...

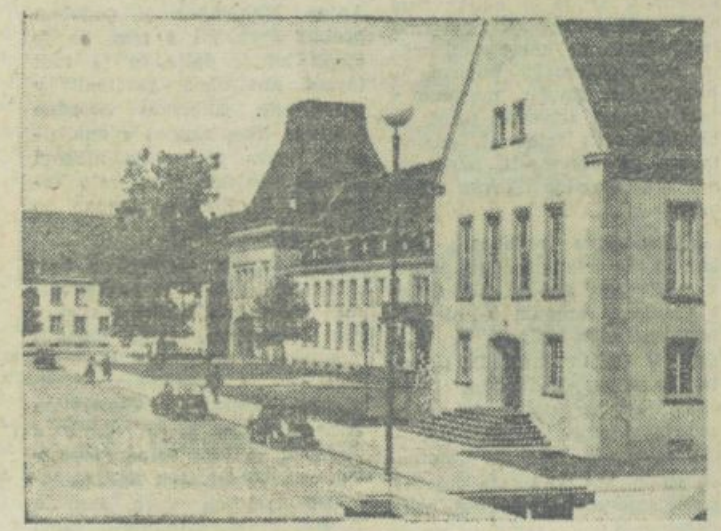
Sele v poslednjem desetletju se je začela večina azijskih držav udeleževati razprav o mednarodnih ekonomskih, političnih in kulturnih zadevah. Nizozemska, Anglija in Francija so morale priznati neodvisnost milijonov Azijcev, ki so zahtevali samostojnost in niso več priznavali tuje oblasti. Hoteli so postati neodvisni v materialnem in duhovnem pogledu, v čemer imajo vse našo podporo.

Nam, študentom Latinske Amerike, ni težko razumeti, kako pomembna je za njih neodvisnost, saj so tudi naše dežele bile kolonije; svoboda smo si priborili šele v zadnjem stoletju in protikolonialni duh bo ostal med nami branilec ene najsvetljajših človeških pravic — svobode.

Iz pogovorov, ki sem jih imel z azijskimi študenti, sem spoznal in začel ceniti odnose, ki vladajo med njimi in njihovimi vlada-mi. Pri nas se neprestano pripravljamo z našimi vlada-mi, češar pa pri njih ni. Univerzitetna avtonomija jih ne skrbi preveč, sedaj se nimajo nitiesar bati, ker skoraj vedno soglašajo s svojo vlado, kar pa je spet sad njihove prejšnje skupne protikolonialne borbe. Študentje in vlada sodelujejo pri skupnih narodnih interesih v Indoneziji, Vietnamu in Filipinih; edino v Burmi se rangunska študentska zveza pri- tožuje nad omejeno avtonomijo svoje univerze.

Gotovo danes azijski študentje največ premišljujejo o njihovem skupnem sovražniku — koloni- alizmu. Po grenkih dneh njihove narodne zgodovine, ki so danes še tako blizu, je njihova glavna skrb ureditev narodne neodvisnosti in izboljšanje živ- ljenjskih pogojev. Zavedajo se, da je to možno doseči samo s skupnim delom. Politične in lo- kalne različice krajevnega zna- čaja — za nas tako važne — so za njih drugotnega pomena.

Pomanjkanje primernih in za- dovoljnih zvez med univerzami je drug problem azijskih štu- dentov. Čeprav ta problem pri nas ni tako resen, vendar obču- timo pomanjkanje krajevnega sodelovanja in stikov. Mi smo o tem problemu razpravljali na našem kongresu latinskih štu- dentov leta 1955. v Montevideu in bomo s tem nadaljevali letos. Za vzhodne študente pa bo ta problem gotovo med prvimi na azijsko-afriški konferenci v Bandungu. Take konference so koristne, ker nudijo študentom možnosti za boljše spoznavanje in skupno reševanje ovir, ki jih

Univerza v Mainzu v Zahodni Nemčiji

»Utrujeni študentje«

Mnogo študentskih časopisov izhaja v Zahodni Nemčiji, vsi so zelo lepo urejeni. Tudi vsebina je povsod zelo pestra in nudi obilo materiala za proučevanje zamotane nemške štu- dentske problematike. Spodaj objavljamo komentar študen- tske revije, ki izhaja v Mainzu, o nemški študentski generaciji. Vsako leto se vsi v Zahodni Nemčiji študenti dan, letos v Nürnbergu, lani pa v Hamburgu. To so prireditve, ki imajo bolj manifestativno-festivalski značaj in kaj malo store za resnično reševanje študentskih problemov...

O uspehu mladega študen- skega dne v Hamburgu ima lahko človek kar različno mne- nje; nekateri bodo dejali, da je »črna«, drugi da je »zelena«, tretji pa da je »rdeča« (Kaj pa naj bi »Rheinische Merkur« druge- ga mogle napisati?). Toda po našem mnenju je bil za vse to prireditev in ne samo zanjo, značilen simptom utrujenosti in nimačnosti. Vsako, ki je prišel na univerzo z idealnimi pogledi in v upanju, da je stopil v »li- to naravo«, se mora kaj kmalu ohladiti ob grenkem spoznanju: študentje so utrjeni!

Neki senator, producent in delodajalec je predaval o temi: »Študent in družba«. V diskusiji so nekaj časa govorili se- ter tja, drezali so v različna smeri, potem pa so pričeli in- tenzivno govoriti o denarju. Vse kar je sledilo, je bila le še varijanta tega. O zaslužkih, o štipendijah... ta tema je tudi

ločujejo. Ti problemi so enaki pri nas in pri njih: velike razda- lje, nezadostne prometne vezi in premajhno zanimanje za stu- dentske zadeve v sosednjih de- želah. Seveda je tudi ekonomska stran problem.

Učni sistemi v Latinski Ameri- ki in Aziji ne zadovoljujejo da- našnjih zahtev in naših deželaj. Dekan mandalayske univerze mu je dejal, da mora biti ena izmed največjih reform v univerzitet- nem študiju uvedba praktičnej- šega učnega sistema. Potem bi morda imeli več tehnikov in manj pravnikov in humanistov. In to je potreba, ki ni pereča samo v Jugovzhodni Aziji, tem- več tudi v večini držav Latinske Amerike.

Za študente Azije in Latinske Amerike je politika predmet, ki glede na okoliščine, ne sme biti potisnjen na drugo mesto. Mnogi evropski študentom se bo to zdelo morda nerazumljivo, to- da to je realnost, ki jo morejo razumeti, če res hočejo večje sodelovanje in mednarodno enotnost.

Istočasno pa bi morali mi vsi, ki pripadamo različnim politi- čnim skupinam, iskati ravnotežje na mednarodnih sestankih in konferencah. Ne bi smeli pozab-

Nekaj misli o angleški štipendijski politiki

Nadarjeni, toda revni študentje bodo morali zapustiti univerzo

V vprašanju reforme o podel- ljevanju in v štipendijah v Angliji in Walesu so velikega pomena različni kriteriji, ki do- ločajo višino denarnega zneska, katerega prejema študent v času študija. Vsaka štipendija je odvisna prvič od tega, na ka- teri univerzi je vpisan štipen- dist (Oxford in Cambridge, Lon- don, ali provincialne univerze) in drugič, če živi v študentskih domovih ali doma pri starših, tako da je popolnoma mogoče, da del študentov živi v za- dovoljnih razmerah, dočim drugi del živi v revščini.

Od 45.000 študentov, ki preje- majo denarno pomoč, živi samo 6000, oziroma so samo tisti, ki so neposredno odvisni od pro- svešnega ministrstva, v zadovo- ljivih razmerah. Zadejne cenitve do neke mere potrjujejo ta pri- vilihiran položaj. Se važnejša pa je ugotovitev, da državne denarne podpore v primeri z rastočimi cenami življenjskih potrebščin padajo in, da ni pri- čakovati izboljšanja do 1958. le- ta. V letu 1955, leta se je indeks življenjskih stroškov povečal od 109 na 145, to je za 34%, med- tem ko so se denarne podpore študentom povečale samo za 14%. Se na slabšem pa so šti- pendisti na njih solah.

Nacionalno združenje angle- skih študentov zahteva, da mo- ra štipendija zadovoljevati vse študentske potrebe med preda- vanji in med počitnicami, tako da bo lahko najbolje izrabil čas v letih študija za učenje in da mu ostane nekaj časa za pame- no razvedrilo. Tako študentom ne bi bilo potrebno iskati dela med počitnicami, kar jih odvra- ča od študija, da bi se preživ- ljali. Univerzitetne oblasti se s temi zahtevami, posebno pa z zadnjo, popolnoma strinjajo. Univerzitetna štipendijska ko- misija je zjavila, da vedno več- ja zaposelitev študentov med po- čitnicami »povzroča resno za- skrbljenost med vsemi, ki se za- nimajo za položaj na univerza- h«.

Ta trditve temelji na ugotovi- tvi, da štipendija zadoči samo za časa študija in, da so stu- dentje primorani med počitni- cami iskati zaposlitve. Menijo, da je okoli 80% študentov in 68% študent v takem položaju.

Vse te ugotovitve pa so nana- šajo samo na študente, ki preje- majo državne štipendije. Realna ocenitev ekonomskega položaja študentov pa se lahko napravi samo na osnovi večine in na prejšnja štipendije od lokalnih oblasti. Prosvetno ministrstvo je sicer priporočilo tem obla- stem, da dajo štipendije v vi- šini kakor jih daje država, ker pa za to ni zakonske osnove se teh priporočil malokdo drži. Od 147 pokrajinskih oblastí jih sa- mo 4 daje enake štipendije kot država. Razlika pa postane še večja, če vzamemo kot primer mesta Leeds in Sheffield, to je mesta s približno enakim šte- vilom prebivalcev in vsako s svojo univerzo. Pričakovali bi, da bo število štipendij v obeh mestih enako, v resnici pa ima prebivalec Sheffielda večjo možnost za vstop na univerzo, ker sheffieldske oblasti bolj ce- njijo akademsko izobrazbo in de- jajo 427 štipendij (šolsko leto 1953/54), dočim jih v Leedsu po- delijo samo 128. Po vsem tem je popolnoma jasno, da sta višina in število štipendij odvisna sa- mo od pomena, ki ga lokalne oblasti dajejo univerzitetni izo- brazbi in, da je možnost, ki jo ima mlad človek za vpis na univerzo, popolnoma neodvisna od njegovih želja in sposobno- sti. Id vse to se godi v času, ko naši časopisi pišejo: »Videti je da bodo morali nadarjeni, to- da revni študenti zapustiti uni- verziteto«.

Univerzitetna štipendijska ko- misija je zjavila, da vedno več- ja zaposelitev študentov med po- čitnicami »povzroča resno za- skrbljenost med vsemi, ki se za- nimajo za položaj na univerza- h«.

Univerzitetna štipendijska ko- misija je zjavila, da vedno več- ja zaposelitev študentov med po- čitnicami »povzroča resno za- skrbljenost med vsemi, ki se za- nimajo za položaj na univerza- h«.

Univerzitetna štipendijska ko- misija je zjavila, da vedno več- ja zaposelitev študentov med po- čitnicami »povzroča resno za- skrbljenost med vsemi, ki se za- nimajo za položaj na univerza- h«.

Studentske vesti iz Norveške

V Oslu se bo na jesen vršila konferenca, na kateri se bodo skušali dokončno sporazumeti o veljavnosti vseh spricval in diplom na vseh visokih solah v Skandinaviji. To je rezultat že večletnega prizadevanja, da bi vskladili študij v vseh deželah »Severa« in tako dosegli sodelo- vanje med deželami na tem področju.

Število študentov na ekonom- ski fakulteti in pri študiju so- ciologije naglo pada, vsako leto se jih vpiše manj. Strokovnjaki razpravljajo, kako bi naredili študij na teh fakultetah bolj privlačen.

Studentske demonstracije v Južni Ameriki

Podlistek:

Zenske in medicina

Ze prav od zgodnjih časov na- prej so se ženske posvečale umetnosti zdravljenja in ne- goj bolnikov. Beseda medicina, ki ima svoj izvor v latinščini, po- meni »modrost, morda ženske modrost, kajti beseda je izpelja- na iz imena Medeje — stare ča- rovnice. Po grški legendi je Me- deja, hči kralja Kolchisa, po- magala argonavtu Jazonu, da je ukradel zlato runo, ki ga je ču- val njen oče. Medeja se je na prvi pogled zaljubila v Jazona. Na predvečer usodnega dne pred bojem s pošastmi, ki bi jih junak moral premagati, da bi prišel do zlatega runa, se mu je približala, ko je stal sam zunaj svojega tabora in mu ponudila svojo pomoč. Jazon je bil pre- sečen nad njeno lepoto in ganjen zaradi žrtve, ki jo je bila pripravljena storiti zanj. Mede- ja ga je namazala z oljem, tako da je njegovo telo postalo ne- ranljivo. Ne udarci sovražnikov, ne ognjeni curki bronastih bi- kov mu niso mogli škodovati. Jazon je uresničil svoj namen in se poročil z Medejo. V po- znejših letih jo je zapustil zara- di mlade deklice. V svoji žalosti in blaznosti za možem je Medeja zastrupila svoje otroke, očeta in brata s strupenimi travami.

Plutarh poroča, da je imela Kleopatra zbirko vseh strupenih snovi in, da bi odkrila katera povzroča najmanjšo bolečino, jih je preizkušala na osebah, ki so bile obsojene na smrt. Kna- lu je opazila, da trup, ki deluje hitro, povzroča velike bolečine in krče, dočim blažnji strupi de- lujejo počasneje. Zato je začela preizkušati strupe različnih stru- penih živali. Končno je Kleo- patra ugotovila, da je osji pik najpovprežnejša za lepo smrt, ker povzroča samo globoko zaspal- nost brez krčev in drugih bole- čin. Če poizkušamo človeka, ki umira od pika oživet, pokaže iste znake kot človek, ki ga pre- budimo iz sna.

Antropologi poročajo, da so bile ženske v raznih primitivnih kulturah tesno povezane z medi- cino. V Kongu so ženske tiste, ki pripravljajo droge in različna zdravila zelišč. V Vzhodni Afri- ki je mnogo več žensk ranocel- nic kot moških. V Centralni Afriki so ranocelnicami samo že- nske in babistvo je v vseh krajih izključno ženski poklic. Pravijo,

da so pri operacijah te ženske zelo spretna.

Na Novi Gvineji ženske celijo rane in poškodbe, ki jih dobe moški v vojni. Njihovo spretnost v ranocelnstvu so popot- niki že večkrat občudovali. Do- bro poznajo anatomijo in z ve- liko spretnostjo režejo mišice in odstranjujejo iz telesa tuje pre- dmete. Med primitivnimi prebiva- lci Indonezije je skrb za zdravje tudi skoraj popolnoma v rokah »zdravnikov — žensk«.

V Mehiki so edini ranocel- nici stare ženske, posebno to velja za provinco Gochocho. Te ženske zelo dobro poznajo zdra- vilna zelišča. Razen tega zdra- vijo zlome in druge rane, bolezi- ni oči, protin itd. V Patagoni- ji in deloma v Čileu se z zdravljenjem bavijo izključno ženske.

V stari in še v srednjeveški Arabiji je bilo zdravljenje po- vsem zaupano ženskam, kar se še danes kaže v zaostalih musi- manskih pokrajinah. Muslimani- ki zaničujevanje žensk pa ne pre- prečuje celo poglavarjem, da nebi iskali ženske zdravniške pomoči; hakiimi so v veliki veči- ni ženske in njih poklic je de- den. Nekatere izmed njih so ze- lo znane zaradi svoje spretnosti odstranjevanja krogel iz telesa.

Pri starih Germanih je bila zdravniška in ranocelnjska oskr- ba popolnoma v rokah žensk; podobno je bilo pri Skandi- navcih.

Videli smo, da je primitivna ženska zdravniško sposobnostja in bistroumnejša od moškega. Materinske funkcije so tokom časa v njej razvile neko vrsto zavestne ročnosti in tvornosti, češar pri moških ni opaziti. V primitivnih kulturah ženske niso smatrali samo za enako inteligentno kot moškega, temveč so ji dajali celo pred- nost. Opazovanja so potrdila, da je ženska v Vzhodni Afriki, Ceylonu, Bornu in Novi Gvi- neji inteligentnejša kot moški. Splošno pa je tudi znano, da so francoske kmečke žene pamet- nejše od svojih mož.

Mogoče se moramo zahvaliti spretnosti, sposobnosti in ustvar- jalnosti žensk in njihovi večji zmožnosti za odgovornost v dru- žini, da se je razvil materiarhat. Ze samo obstoj tega sistema družbene ureditve daje močan

argument v korist žensk za ena- kost njihovih pravic z moškimi. Ko je zavladal patriarhat, so si moški pribistili vse pravice in ženske so izgubile svojo svobo- do in vodili pomen. Primorane so bile ukvarjati se s hišnimi opravki in religiozno pravover- nost je močno prispevala pri za- sužnjevanju žensk.

Prevladujoč položaj žene v prvotni družbi in njen velik po- men, vse to ji je povrijeno v današnji družbi. Ženske gibanje, ki se je pričelo v 19. stoletju in napravilo ogromen napredek po prvi svetovni vojni, je imelo za posledico pridobitev političnih in ekonomskih enakosti žene z možem. Zenske so si priborile pravico do državljanstva in vo- ljno pravico. V izbiri poklica imajo danes v večini dežel ena- ke možnosti kot moški.

Ko si ženska pridobi zdravni- ško diplomu, nima velikih težav za zaposlitev, ker je vedno več- je povpraševanje po ženskah- zdravnicah na skoraj slehernem področju medicine. Ponekod je čutili še rahel odpor do žena- zdravnic, toda tega je vedno manj. Na nekaterih področjih medicine se je ženska izkazala kot najprimernejša za opravlja- nje določenih nalog; za primer vzemimo samo otroške bolnišni- ce in ženske klinike, kjer so po- kazale ženske zdravnice izreden takt in sposobnost. Kar pa se ti- ča babišva in ginekologije, se pacienke že po naravi najraje obračajo k zdravnicam.

Mnogo je še poklicev, ki so po svoji naravi ženskam primernej- ši, kot komur koli drugemu. To so poklici bolniških sester, psi- hologov, psihiatrov, vzgojiteljev itd. Tukaj so njih posebne spo- sobnosti najbolj koristne družbi. Posebno pa to velja seveda za ženske-zdravnice in bolnišni- sestre. Možje naj odstopijo del svojega dela ženskam, da bi imele večjo svobodo in več časa v znanstvenih raziskavah, saj bi ženske gotovo pokazale enako spretnost in ustvarjalnost, kot so jo imele v starih časih njihove prababice.

Zenskam v Rusiji in Ameriki je v medicini zaupano pomemb- no delo in to zaupanje so s svo- jim čudovitim delom tudi popol- noma opravile.

Po »Ceylon Medical Students Magazine«

Na Leninovih gričih

MOSKOVSKA UNIVERZA IMA 60 NOVIH STAVB, 17.000 ŠTUDENTOV IN 400 PREDAVATELJEV

Sedmega maja 1755 leta je bila v Moskvi svečana otvo- ritev prve ruske univerze. Lan- skolelna prosila je 200-letnice obstoja tega učnega zavoda je bila ved kot samo to. Dan, ko je bila odprta moskovska uni- verza, po pravici smatrajo v Sovjetski zvezi za dan rojstva ruske znanosti.

Tu se je ruska mladina prvič pričela posvečati znanosti in se izobraževati za bodoče vzgoji- telje, inženjere in za ljudi, ki so pričeli razvijati začetke ruske industrije.

Ustanovitev te univerze je bila plod naporov velikega ru- skega znanstvenika in javnega delavca M. V. Lomonosova, ta- ko da danes po pravici nosi njegovo ime.

Če hočemo v celoti oceniti napore in »ogromen pomen usta- novitve univerze moramo upo- števat, da je bila ustanovljena v deželi, kjer je bilo tlačanstvo že v polni veljavi. Celu naj- osnovnejša izobrazba je bila namenjena samo privilegiranim slojem, medtem ko je bila ogromna množica ljudi s svoji- mi sposobnostmi in talenti tudi tega prikrašena.

Najosnovnejša lastnost mo- skovske univerze, že od njenih prvih začetkov dalje, je bil njen globoko demokratičen duh. V večini evropskih dežel so univerze izšle iz teoloških sol in so bile v glavnem na- menjene plemiškim sinovom in sinovom bogatejših meščanov. Ustanovna listina moskovske univerze, ki jo je sestavil Lomonosov, pa je dovoljevala vpis na univerzo tudi tlačanskim si- novom. To je bilo v tedanji čas za razmere nekaj nezasi- ščenega. Toda Lomonosov je vedel, da je prava osnova na- rodne genija v njegovih množicah in, da morajo mno- žice imeti možnost izobrazbe.

Drugo kar je »bilo je oja- rjena »edodomislav struktura. V ustanovni listini je posebej poudarjeno da univer- za ne »skrbela za teološki pouk in da naj za to skrbi Sveti Sinod.

Univerza je kmalu postala ne samo središče izobrazbe temveč tudi središče napredne revolucionarne misli. Njena vsestranska dejavnost je bila tesno povezana s potrebami ekonomskega, političnega in kulturnega napredka Rusije. Poleg ljudi, ki so se posvetili

znanosti in prispevali v nara- dno in občečloveško zakladnico svoje misli, je univerza dala tudi ljudem, ki so vodili gibanje za socialno enakopravnost. Mnogo dekabristov je izšlo iz njenih vrst. Moskovska univerza tega časa je bila žarišče ljudske borbe za svobodo, spomni se samo imen Her- cena in Belinskaga.

Dejavnost moskovske univer- ze, kot središča kulturnega na- predka, pa se razšela preko njenih meja celo v carskih ča- sih. Zahvaljujoč njenim napo- rom, so bili ustanovljeni Zgo- dovinski muzej, Politehnični muzej in Muzej lepih umetno- sti. V to dobo svpadalo tudi prvi začetki znanstvenih družb, ki so se pozneje razširile po vsej Rusiji.

Oktobrska socialistična revolu- cija, ki je pričela novo stran v zgodovini, je tudi začetek no- vega obdobja v življenju te univerze. Socialistična pro- brazba dežele vsebuje tudi kul- turno revolucijo, ki bo usposo- bila narodno množico za gra- ditelje nove socialistične dru- žbe. In prav v tem je veliki po- men moskovske univerze.

Vrata univerze so široko odprta vsem, ki se želijo učiti, in zadnje reforme so odstranile še poslednje ostanke akademske »imuniteti«. Podpore, ki jih dobiva, so vsako leto večje in omogočajo povečano inšcripcijo, razširitev nauka in znan- stvenih raziskav. Na Leninovih gričih so bile postavljene nove univerzitetne stavbe — sedem- indvajset glavnih in trideset pomožnih stavb, katerih pro- storšina meri skoraj 3 milijone kvadratnih metrov.

Dandanes ima univerza 12 oddelkov: oddelki za fiziko, matematiko in mehaniko, bio- logijo, kemijo, zoologijo, geo- grafijo, jezikoslovje, filozofijo, zgodovino, ekonomijo, pravo in novinarstvo. Med njenimi 400 profesorji je 100 rusnih in do- pljnih članov Akademije znanosti.

Na univerzi študira 17.000 študentov, med katerimi je 57 sovjetskih nacionalnosti in pra- cej tujcev. Poleg rednih pa je na univerzi vpisanih še 5.000 dopolnih slušateljev. V letih od revolucije do danes, je diplo- miralo 43.000 študentov, to je več kot v prejšnjih 160. letih skupaj.

Kar se demonstracij tiče, so študentje vedno na prvem mestu, in povsod se dogaja kaj »velikega«, kjer so poleg študen- te prelistavamo samo naše dnevne časopise. V študentskih listih, ki izhajajo širom sveta, pa je takih vestí vse polno. V Argen- tini so protestirali proti državni kontroli na univerzi. V Rio de Janeiru so se spopadli s policijo zaradi nameravanega povla- čanja tramvajskih cen, maja letos so v Pragi zahtevali izboljšanje študijskih in ekonomskih pogojev. V Dresdenu so protestirali proti prepovedi potovanja na Zahod. V Parizu proti univerzitetnemu predsedniku itd. Vsepono, vzgani o »svetli« in »ne svetli« ognjev, se pojavljajo študenti na bulvarjih metropol v imenu anarhizma, katolicizma, v boju za človeške in socio- nalne pravice...

Na sliki vidimo »animivo sceno iz zadnjih študentskih demonstracij v Solunu, kjer so bili grški študenti zelo »osirni« tlo angleškega konzulata.

Renesančna in baročna arhitektura

V 15. stol. je vzhveto v Italiji novo pojmovanje umetnosti, kot izraz novega življenjskega občutja in novih duhovnih smeri. Ze stoletja pozabljena antika je postala spet predmet občudovanja; smatrali so, da je doživela v tej dobi svoj preporod (od tod naziv renesansa). Pozitivno vrednotenje antične filozofije je bilo povsem v skladu s pojmanjem moči cerkvene organizacije; rekatoliški miselnosti preteklo dobo se je postavilo po robu stremiljenju k naturalizmu, ter se je vedno močneje uveljavljalo. Kljub temu, da je bil človek v 15. stol. še vedno pod vplivom krščanstva, je a prežiral gledal na srednji vek; zdaj je namen umetnikovega dela slava, zemeljska in ne morda oboževanje večnosti, nebeske slave. Narava je postala središče pozornosti, predmet študija, postala je za umetnike neizčrpen vir problemov, ki so se jih lotevali in tudi zmagovali vse od navadne risbe pa do obvladavanja perspektive. Iz te dobe imamo Filaretejevo razpravo »Trattato dell'architettura«, v kateri pisec omenja, da so človeške mere vzor pravih proporcij tudi v arhitekturi. Sicer pa direktni vpliv antike v arhitekturi ni bil velik, pomembnejše je bilo iz antike povzeto splošno stremiljenje k zakonitosti in oblikovanju arhitektonskih form in prostora. Sodobno gledanje je temeljilo na zakonih materialnega sveta in se ni moglo sprijazniti z dediščino gotike, ki jo v arhitekturi karakterizirajo nefektonski značilni členov, dinamika in prostori in zunanji masi, dematerializiranost. Renesansa gradi drugače. Teži po plastičnem enotnem prostorskem telesu, členi naj simbolizirajo funkcijo, sestavljeni so samostojno, v antičnem duhu, predvsem pa strogo tektonsko. To se pravi z drugimi besedami: prostor naj bo jasen, umirjen, različno razčlenjen, stene naj bodo nosilec materialnosti, celotna stavba naj deluje tektonsko uravnoteženo. Posamezni deli, ki imajo dekorativno pomen, so iz antičnih form, ne delujejo pa antično pred vsem zaradi tega, ker so uporabljeni za celoto zgradbe, ki se razlikuje od antične. Celota je sestavljena iz posameznih delov, od katerih pa predstavlja vsak zase samostojno likovno enoto in deluje individualno. To se opaža predvsem na fasadah, kjer se metrično vrste odprline, to je, v enakih razmakih se vrste okna in vrata, tako da ni nikjer nobenega poudarka. Zaradi tega govore umetnostni zgodovinarji o takih fasadah, da so ad-

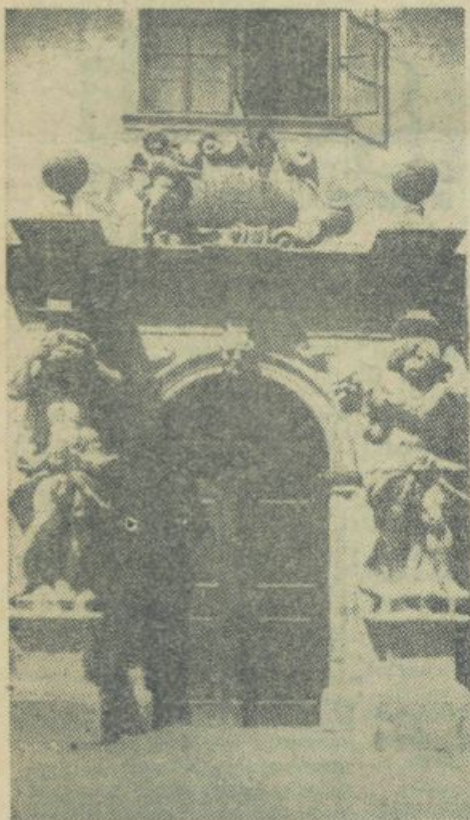
riborskem magistratu (verjetno vpliv Dell'Allijev, kot tudi arkade stare celjske grofije). O čisti renesansi torej ne moremo govoriti in, če omenimo še nagrobne plošče, ki so vzidane v stene nekaterih cerkva (Ptuj, Maribor, Celje, Laško itd.), je težko sploh še kaj povedati.

Pršli smo do obdobja, ki ga imenujemo barok. Če se povrnemo k Italiji, dobimo nekako takole sliko. Zgodnja renesančna kultura, vsa prežeta z naturalizmom zraslim na humanističnih temeljih, preide v visoko renesanso, ki se razlikuje od zgodnje po tem, da so se uveljavili poleg človega naturalizma idealistični pogledi. In v času, ko smo pri nas komaj kaj slutili o renesansi, je protireformacijsko gibanje našlo v Italiji svoj izraz v baroku. Lahko rečemo, da je v času Michelangelove smrti renesansa izvenela v barok (koniec 16. stol.). V tem času se odraža protireformacijska reakcija tako v krepitvi papeškega dvora, kot tudi posvetnega. Pojavil se je cerkveni in posvetni absolutizem. Pred vsem pa je opazna krepitev religiozne misli (jezuisti), ki preveča vse kulturno izživiljanje te dobe.

Pa povrnimo se k arhitekturi.

V prostorski obdelavi srečujemo večjo enotnost, zaključnost. Ni več adicije posameznih delov, vse daje vtis celote. Opažamo videz ogromnosti, videz razkošja. Vendar je v florisu samem komaj opaziti kaj novega, tem bolj pa se odraža barok v bolj plastičnih formah zunanosti. V zgodnji dobi je nastal značilen tip baročne cerkve z bogato razčlenjeno fasado, ki je obrnjena na trg, ni pa funkcionalno vezana na stavbo (VIGNOLA: IL GESU). Je to le kulisa, vizualna arhitektura z namenom, da reprezentira. Tak tip cerkve, je tudi naša francišanska cerkev v Ljubljani. De fasada sama po sebi nam govori o spremembah, ki so nastopile. Nikjer ni več renesančne umirjenosti in statistike, kjer ni v celoti prevladovala ne navpična, ne kaka druga smer in je odločevala le harmonija medsebojnih odnosov. Sedaj se očitno poudarja vertikalna smer, kar opažamo lahko na oknih, njihovih stebrih in pilastrih, ki jih obdajajo. Tektonskim principom večkrat nasprotuje tudi pojav, da zasledimo masivnejše dele zgradbe zgoraj in ne spodaj, kot bi bilo naravnost. Posamezni deli fasade se sicer močno izražajo, vendar niso to več eno renesančne enote, ki so zahtevale samostojnost, individualno vrednotenje. Fasada je slikovita, polna senc, ki se bolj krepijo nemirni dinamični videz, kateri prehaja v poznejši dobi v bujnost in v nekaterih primerih naravnost lahko miselno igrivost. Izraziti renesančni način prostornega komponiranja je slonel na principu, da človek, ki vstopa, postopoma doživlja prostor in šele ko pride npr. pod glavno kupolo, doživi dominantno v središču. V baročnih konceptih srečujemo težnjo, da človek, ki od koder koli vstopa v prostor, pride, neposredno pod dominantno kupolo. Sploh bi bilo potrebno podčrtati v cerkvenih stavbah kupolo, kot skoraj neizbežen pojav. Slično, kot zunanost, je tudi notranjščina razgibana, polna slikovitih nasprotij senc in svetlobe, je bogato dekorirana z materialnimi samimi, ki se prelivajo v najrazličnejših barvah. Razen tega zasledimo množico plastik in slik, ki nimajo svoje vrednosti samo v svoji individualni kvaliteti, temveč v zvezi s celoto, kar je ena izmed značilnosti baročne arhitekture. Ta podrejenost celoti se ne sklada s pojmovanjem renesanse, kjer je vsak posamezni del obrnjen tudi v kompoziciji celote svoj individualni pomen. Barok stremi k sintezi vsega likovnega doživljanja, zato je tu težko ostro začrtati mejo med slikarstvom, kiparstvom in arhitekturo.

Ze prej omenjena kulturna usmeritev protireformacijske dobe je privabila v naše kraje italijanske umetnike, ki so odločilno vplivali na arhitektonski razvoj. Iz te dobe poznamo številne graditve in dvorce, ki jih odlikuje bogata štukatura, stebrišni hodniki, arkade, stopnišča. Vsi ti datirajo večinoma iz 17. stol. (nekdanji Auerspergov grad v Soteski, nekdanji knežji dvorec v Ljubljani, stiški dvorec itd.). Vendar je najzanimnejši razcvet nastopil za časa akademije operov, ki pa je že v poznem baroku. Vezan je na dve tuji imeni: Andrea Pozzo ter Domenico Rossi. Naš rojak Gregor Maček je zgradil Ljubljansko stolnico (po Pozzovem konceptu), sodeloval je verjetno tudi pri graditvi Križank, ki jih je dovršil Rossi (njegova je fasada). Biser slovenskega baroka je gotova uršulinska cerkev v Ljubljani, ki je zasnovana podobno kot znana Vignolova cerkev Il Gesù, le da je fasada drugače razčlenjena (spominja na tk. zv. palladijski klasicizem), dočim je fasada cerkve Il Gesù »prototip« fasade že prej omenjene francišanske cerkve. Iz tega časa je tudi rotovž, ki so ga predelali na mestu nekdanje stare gotске stavbe. Ne bi se smeli omejitj samo na Ljubljano. Vojna je žal uničila eno najlepših baročnih fasad, mislim na minoritsko cerkev v Ptuj. Prav tako bi lahko naštel še razne lepe baročne tvorbe, kot n. pr. cerkev v Velesovem, ali pa v Kamniku, Gornjem Gradu. Tudi če se ozremo po starejših delih mest, naletimo na lepe meščanske hiše (spomimo se samo na baročno Ljubljano!). Je pa to obenem doba, ko je arhitektura zadnjikrat zaživela v večjem obsegu, kajti v poznejšem 18. stol. je ta dejavnost že močno upadla in v naslednjem stoletju samo še životali. Tem manj razveseljuje je pa to, da je to životarenje bilo zelo dolgotrajno in, da smo šele prav v poslednjem času pričeli upati, da se povrne živahnejša dejavnost — mislim uspešna dejavnost, ki bi prinesla tudi nek rezultat. O tem pa morda lahko pričemo govoriti šele z našim stoletjem.

Mislejev baročni portal v Ljubljani

cija samostojnih, enakovrednih arhitektonskih delov. Vendar lahko to opažamo samo pri preostlih velikih renesančnih palač, ki so pa le del dejavnosti renesančnih arhitektov. Slednje je tudi pomembna ugotovitev, da imamo opraviti s posveto arhitekturo, ki je bila v preteklosti dokaj brez pomena v primerjavi z njeno sedanjo veljavo.

V tem času, ko se je vse to dogajalo v naši oseščini, so pri nas še vedno cvetele gotске oblike. Protestantizem, ki je bil v tej dobi pri nas še nosilec kulturne dejavnosti, je bil naslonjen na sever. Tja so hodili naši meščani, plemiči in sploh tisti, ki so se dokopali do visokih šol. Vendar je z žnago protireformacije nastopila sprememba. Naši študentje so obiskovali zgornjeitalijanske univerze, tam je študiral tudi vodja protireformacije Hren. To je bila pot, ki je privedla tudi do tesnejših umetniških stikov. Studenti, pa tudi plemiči in trgovci, so na potovanju po Italiji videli tamkajšnje kulturno in umetniško življenje, ki je bilo za njih razodetje novega sveta. Toda dotok novih misli je le polagoma razmajal tradicionalno gotško umetnost pri nas in se to tako pozno, da je naša renesansa dobila povsem prehodno značaj, kajti tisto, kar se je pri nas vkoreninilo pod italijanskim vplivom, nosi še baročno oznako. Zaradi tega tudi ne moremo govoriti o pomembnejših renesančnih spomenikih ne samo v arhitekturi, ampak tudi v slikarstvu in kiparstvu. Ohranjenih je le nekaj renesančnih fragmentov, kot npr. arkade na stebrih nekaterih dvorcev, ali pa balkon na ma-

EKSPERIMENTALNA PREDSTAVA V KRIŽANKAH

Glavni namen modernih predstav je odstranitev rampe, to je razdalje. Gre torej za intimen odnos igralca do publike in obratno. Eksperimentalno gledališče je samo povratek h krogu, k praobliki gledališkega prostora. Oblika kroga v eksperimentalnem gledališču so začeli uporabljati v dvajsetih letih tega stoletja. Sicer pa predstave v krogu niso nič novega; amfiteater, arena, cirkus — to je samo nekaj primerov.

Vsa moderna gledališča pa označuje iskanje po izrazni sprostitvi akterja. V ospredju so človek, beseda in svetloba.

Vsakdo se bo precej začudil, če zapišem, da smo imeli Slovenci predstavo v krogu že pred sto leti. In bilo je takol Ne sicer pod zvanečim naslovom: eksperimentalno gledališče — princip pa je bil isti. To je bila znamenita predstava »Junteza« leta 1855 v Laščah. »Napravili so jo v gostilniški sobi pri »Drakslerici« kot Levstikovo poslovitve od doma, brez odra in kulisa, kar pri mizi sredi med gosti.« (F. Koblar: Starejša slovenska drama, 183.) Zanimivo dejstvo za gledališko in kulturno zgodovino in še zanimivejše: zakaj niso igrali na odru, temveč v gostilni med ljudmi. Uspeh je bil velik. Ljudje so z odobravanjem sledili igrji, to se pravi, da so igralci dosegli kontakt z njimi.

Prva »uradna« uprizoritev gledališča v krogu pri nas in v Jugoslaviji je bila 10. junija 1954 v foyerju celjskega gledališča. Igrali so dramo v treh dejanjih W. O. Somina: Atenat, v režiji Balbine Battelino-Baranovičeve.

Druga predstava pri nas je bila 19. jun. na III. ljubljanskem festivalu v viteški dvorani v Križankah, spet v režiji Baranovičeve. To je bila prva predstava Eksperimentalnega gledališča v Ljubljani, ki se je predstavilo z dramo Emile Zola — Marcelle Maurette: Thérèse Raquin.

Tretjo predstavo je pripravil režiser Jože Babič letos 5. januarja v SNG v Trstu. Tržačani so prvič videli eksperimentalno gledališče v krogu. Na oder je postavil Bogovičovo dramo v treh dejanjih »Brez tretjega«. S tem delom so Tržačani gostovali tudi na IV. ljubljanskem festivalu 12. in 14. t. m. v viteški dvorani v Križankah. To je bilo tudi edino dramsko delo na letošnjem festivalu.

Bogovič obravnava v dram »Brez tretjega« star motiv v literaturi: ljubosumje. Ta negativni človeški pojav vsebuje latentne pogoje, ki lahko privedejo človeka do dejanj, ki so popolnoma nasprotna njegovi naravi. V tem je zametek in formalna rešitev drame, ki ima tudi v tem pogledu lahko več izhodišč, življenjskih pa toliko, v kolikor različnih oblikah se nam življenje kaže. Sicer pa je drama en sam spopad dveh pojmovanj mojale. V navidez preprostem konfliktu, kjer je avtor zreduciral osebe samo na dva nasprotujoča si pola, se nam kaže disharmonija pojvone dobe in njenih ljudi. Civilizacija je človeku dala sijajen oklep. In ko gledaš dramo, se ti zdi, da gledaš človeka, slečnega iz modernega oklepa, ki mu ni dopušča močnih čustvovanj. Se več: dramatik mu odvzema vzgojo, izobrazbo, kulturo — pokaže nam elementarnega človeka!

Ti dve osebi, dve sili, se-

stavljeni iz nešteti komponent, ki jima dajejo šele življenjsko podobo, se nam zdita, da jih je dramatik podal tako skoncentrirano, da je pred nami razvil le končni spopad — vrh in katastrofo. To je en sam izbruh, vihar močnih, elementarnih čustvovanj, nazorov o življenju — nakopičenih v življenjskih spoznanjih. Marljivo sumničenje je gonilna sila v dram. Lastno življenjsko preteklost aplicira na tujo — te komparacije ga vznemirjajo, vodijo ga v naivnost in krutost. Z največjo natančnostjo secira Gigin vest. Giga popuša, a preide v protinapad z enakim orožjem, kot jo je napadal Marko. To se zgodi takrat, ko dobi potrdilo, da zanjo, za ženske, ne veljajo iste moralne norme, kot za moške. Psihološko propada, ne vzdrži več situacije in v Markovem brutalnem napadu ga ubije. Mar je anarhični strel edina rešitev? Ze v začetku sem podvomil v to. Lahko je tudi piščeva nezmožnost razčistiti odnose med ljudmi ali pa je samo uresničitev njegovega literarnega koncepta: ženska pripada hajduku, borcu — ne intelektualcu. Marko pa — je bil profesor matematike. Sicer ne smemo prezreti zasnove v ljubosumju in pa pečata dobe, ko je delo nastalo! Vendar drama človeka pritegne in, če ga vodi še k razmišljanju, sem prepričan, da je uspeła. Važno se mi zdi tole: drama dovoljuje različne razlage in kolikor več jih je, toliko bliže je življenju in umetnosti! Tukaj je tudi izhodišna točka za eksperimentalno predstavo.

Dejanje je bolj notranje kot zunanje. Poudarek je zaradi samo dveh sodelujočih oseb na hitrem tempu. Režiser Jože Babič je dramo razdelil na dva dela, v dve smiselni enoti, prvo dejanje zase, ostali dve skupaj. Napetost v dramu stromo raste. S tem, da je tehnično združil drugo in tretje dejanje, je obdržal notranjo napetost v dramu, ki bi se sicer

po premoru močno zrahljala. Obenem pa je dal igralcem možnost, da sta kontakt s publiko potencirala v finalu drame. Začetek prvega dejanja z magnetofonom ni bil dober; kdor ni dela poznal, sploh ni mogel vedeti, da se je takrat zgodil prvi Markov konflikt na povratku v domačo hišo. Marko (Miha Baloh), ki mora v začetku dejanja sam ustvariti težko atmosfero, zunanji izraz svoje notranjosti, je v veliki meri uspel. Pri tem si je pomagal s slušnimi efekti, s harmoniko. Z nastopom Gige (Stefka Dročeva) se šele začne dramska akcija, točneje, z Markovim poglobljanjem v Gigin preteklost. Napetost v močnih valovanjih raste. Ne nadni prodori spominov iz mladosti in Galicije v dramu prinese nekaj lirčne tišine in topline, a takoj izginejo pod silovitimi udarci nakopičene duševne vznemirjenosti in sumničenja. Marko, ki se je vrnil po osmih letih iz ruskega ujetništva, se s cinizmom poglablja v Gigino vestobito. Miha Baloh je bil v tem preveč brutalen, mestoma zadiren, ni izražal potrebnega cinizma, medtem ko je bil v lirčnih momentih zelo prepričljiv. — Stefka Dročeva je kot Giga zaživela pred gledalci že takoj, ko se je pojavila, in tako je ostala vse do zadnjega trenutka. Njena umirjenost in nežnost, užaljenost in odločnost, so jo osvetljevale bolj kot tisti osem reflektorjev v stropu. Ob njej je bil Baloh večkrat precej medla figura. Preobrat igre ob koncu drugega dela je bil tudi preobrat v notranjem sprejemanju publike. Takrat sta udarila na dan vsa Begovičeva dramska moč in izrazna moč obeh igralcev. Tu ni bil več goli eksperiment, s prepričljivo igrjo sta prešla preko rampe. Smisel eksperimentalne predstave je bil s tem dosežen. M. Baloh je bil v tem delu drame boljši, v brutalnem nastopu je razkril precej zmožnosti — medtem ko je bila S. Dročeva

BERG WERNER: Februarski večer na Kutarjevem (olje), 1958

s svojo oblično mimiko prevzela publiko.

Predstava je bila velika, a dobro prestana preizkušnja igralcev in režiserja. Tudi od publike je zahtevala več kot v konvencionalnem gledališču — toda, saj je tudi dala možnosti za sprejem.

Stane Simenc

* Podčrtal S. S.

Novejše koroško slikarstvo

Ob razstavi v Ljubljani

K živahnih festivalski dejavnosti v Ljubljani je prispevala svoj delež tudi likovna umetnost. Moderna galerija je priredila razstavo novejšega koroškega slikarstva, ki ga je izbrala koroška deželna galerija v Celovcu. To je že tretji stik s Koroško na likovnem področju in najbolj tudi ne zadnji. Tu mislim predvsem na razstavo naših impresionistov, ki bo še ta mesec odprta v celovškem Künstlerhausu in so njihova dela že odposlali iz Ljubljane.

Ze bežen pogled po razstavnih prostorih Moderne galerije nam odkrije nekaj tipičnih značilnosti te razstave, ki so obenem lastne vsemu avstrijskemu in do neke mere vsemu nemškemu slikarstvu. To je predvsem dokaj razumarski pristop k umetnosti: izredno spoštovanje tehničnih, strokovnih morda »obritnih« vrednot posamezne podobe in zlogibanje vsakič močnejše poudarjeni čustvenosti, topli intimnosti ali čutni polnokrvnosti. Zea deluje razstava kot celota neverjetno hladno in s tem tudi kljub različnim oblikovnim rešitvam nekaako umirjeno. Sili nas — proti našemu prepričanju in razume-

vanju umetnosti — k nam tuje-mu, samo razumskemu in tehničnemu ocenjevanju razstavljenih slik. Naše prepričanje, ki je zgrajeno v dobrih meri na značilno slovenskem, lirčno čustvenem pojmovanju umetnosti, kateremu se je v oblikovnem oziru pridružila v zadnjem času še ljubezen do kompozicijskega in konstruktivnega purizma v južnjaškem smislu, moramo v tem primeru žrtvovati težnji po objektivnosti; žrtvevali odstop, izzvan po umetnosti, nam danes nekoliko tuje likovne umetnostne sfere.

Najmočnejša osebnost, vsaj kar se tiče temperamenta je gotovo Herbert Boeckl, kot slikar v glavnem samouk, če ne štejemo nekoliko šolanja pri Korigu. V svojih krajčinah (»Senturška gora«, »Vodovodni stolpe«, »Krajina«) je poleg soldnega znanja pokazal še nekaj več — oseben odnos tako do umetnosti sploh, kot do sveta posebej, precejšnjo mero pristnega temperamenta, ki temelji na, v glavnem zdravem, umetnostnem vzdušju francoskega impresionizma. Nekatera modernejša pridobitve je skušal združiti v ne povsem enotno rešeni figuri »Allegre«.

Anton Kolig, ki je bil nekaj časa njegov učitelj in soustanovitelj znane Cajske šole združuje v svojih delih plastični ideal telesa z velikimi, iluzornimi in monumentalnimi kompozicijami; svojiska, nekoliko poudarjena barvitost, ustvarjajo racionalno in dajejo pečat nekoliko odmaknjene grandiozne živahnosti.

Werner Berg zastopa ekspresionistične težnje; v Ljubljani smo ga spoznali že kot resnega grafika; morda prav zato njegova slikarska dela korigirajo vtis s svojo barvno nerealnostjo in z združevanjem različnih oblikovnih in vsebinskih načinov (»Zenski med cveticami«). Ekspresionist v nekoliko drugačnem smislu je tudi Stefan Pichler, ki ne more zatajiti poteze in nekaterih osnov svojega učitelja Boeckla. Med podobne poskuse bi, vsaj po vsebinski strani, lahko uvrstili še »Zensk portret« Jeana Eggerja.

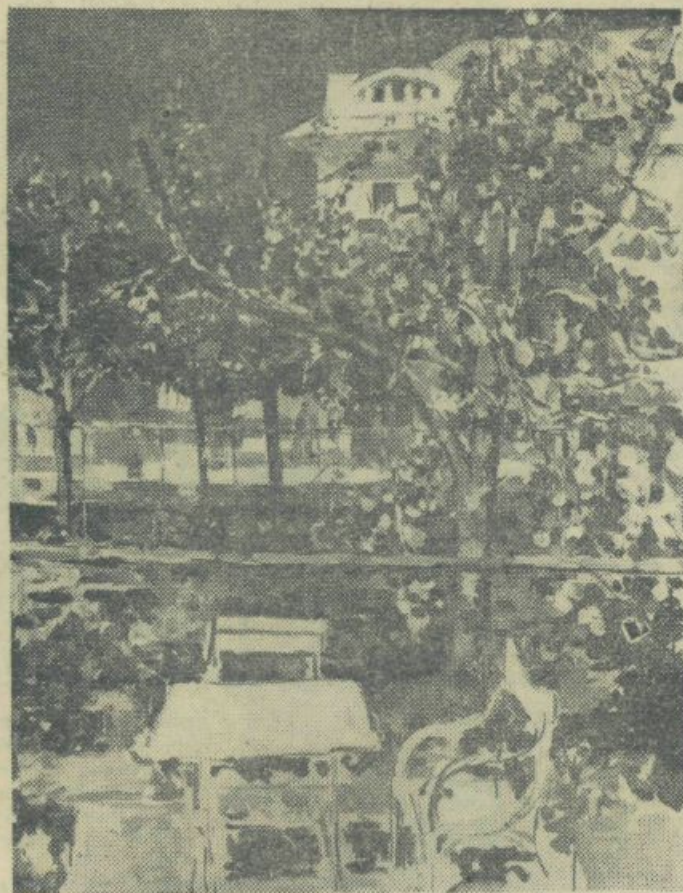
S svojim posebnim odnosom do narave in sploh slikarske snovi zbuja pozornost še dva slikarja — Franz Wiegela in Anton Mahringer. Pri posebej v svojih figuralnih kompozicijah, v bistvu, to je po formi in plastiki pojmovanih povsem realistično, malone akademsko, le z nekaterimi kompozicijskim

poudarki; tembolj učinkujejo, svojo barvitostjo, abstrahirano na povsem nerealne tone, hladno in sestavljeno v spekter, ki niti ločen od sveta nima nobenih čustvenih, čutnih ali celo živahnih fantastičnih kvalitiet. Anton Mahringer je podoben poskus opravičil s tem, da je stopil korak dalje in je tudi formo analitično razčlenil v posamezne kubizmu sorodne osnovne like; skupaj z analizirano barvo ustvarjajo njegovi pejzaži svojeke, sicer zelo razumske in hladne, vendar po svoje pristne vtise.

Med ostalimi avtorji z bolj ali manj slikovitimi realizmičnimi, včasih akademsko realističnimi rešitvami, velja omeniti predvsem Arnolda Clementa — najboljšim delom njegovega kolektiva »Portretom Albana Berga«, ki se v pastozni obdelavi in tudi rahlo psihološko nakazanem tipu ugodno loči od njegovih dveh ženskih portretov, ki učinkujejo samo z zunanji značilnosti modala. Max Florian, Willy Zunk in Felix Esterl vsak po svoje življuje model ali motiv na platnu, ne da bi bistveno prešli okvir rešitev, ki so jih nakazali ostali slikarji.

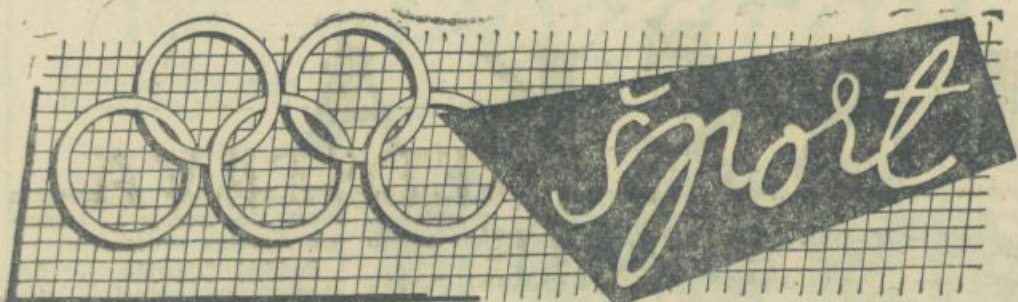
Razstava novejšega koroškega slikarstva je za nas zanimiva predvsem zato, ker nam je dobro pokazala razliko med našo in avstrijsko umetnostjo. Oni v svesti si svoje moči in intelektualnega potenciala, ustvarjajo racionalno in dajejo prednost v umetnosti vsemu, k čemur je moči pristopiti z izkustvom in znanjem. Mi, v zatilju mednarodnih revolucionarnih odkritij v umetnosti, smo se z njimi le delno opajali in smo si ustvarili svojo umetnost: zunanje jo označuje po eni strani naslon na severnjaško (ne nemško!) čustvenost in včasih fantastiko, po drugi pa na romanski čut za formalne vrednote. Oboje je često povezano z značilno slovensko liriko in neko, včasih slikovito »zaslanjenostjo«, ki daje naši umetnosti geografski in nacionalni značaj. Naslon na romansko, umetnostno sfero se počasi krepi in ne more biti dvoma, da njeno nenehno iskalsko delovanje v duhu izčiščenih estetskih zahtev južnja-kov ugodno vpliva tudi na našo umetnostno delovanje. V tem ozračju pa nam razstava koroške umetnosti samo podčrtava prepud med dvema likovno-umetnostnima območjema.

I. Hmelak

ESTERL, FELIX: Umetnikov vrt

(olje)

Drugi na svetu

Po osmih letih težkih in napetih bojev je jugoslovanska šahovska reprezentanca dosegla v dvoboju z najmočnejšo šahovsko silo na svetu nadležno šahovsko rezultate 38:26. Ta rezultat nam je zagotovil drugo mesto v šahovskem svetu, takoj za Sovjetsko zvezo. Bi pa je tudi že skrajni čas, da naši šahisti ta položaj, kajti po delnih neuspehih v zadnjem času nam je drugo mesto močno ogrozila predvsem šahovska reprezentanca Argentine. Rezultat dvoboja in primerjava našega s podobnim rezultatom iz prejšnjih dvobojev Argentine, Amerikancev in Madžarov a SZ nas trdno postavlja na drugo mesto. Zanimiva je izjava kandidata za svetovnega prvaka, vele mojstra Smislova. Ko so ga med dvobojem vprašali za njegovo mnenje o moči jugoslovanske šaha je izjavil, da smo nesporno drugi na svetu. Sedaj nam preostane samo še, da uspeh, ki smo ga dosegli ponovimo in z malo več sreče izboljšamo na prihodni olimpijadi v Moskvi.

Rezultat, ki smo ga dosegli je časten, boljši kot smo pričakovali. Vendar se, kot je ob koncu že v navadi, vprašamo, ali nebi mogli biti boljši. Res je, z malo več sreče bi naši šahisti lahko dosegli odličnejši rezultat 34:30. Vzememo samo prvo polovico turnirja. V partijah Ivikov : Geller, Karaklačić : Auerbach in Karaklačić : Korčonič sta bili izgubljeni dve popolnoma dobili točki. Če bi ta dva igrala v sovjetskem moštvu, bi se tehnična gotovo močnejše nagleda na njihovo stran. Bodimo torej z rezultatom zadovoljni.

Najboljša igralka v jugoslovanskem moštvu sta bila državni prvaki Gligorič in vele mojster Matanovič. Prvi je nabral pet točk, drugi pa štiri in pol, oboje sta brez poraza. Pa tudi Djurašević je ponovil svoj uspeh s študentske olimpiade. Če pa primerjamo igralko Matanovič na študentski olimpiadi z igralko na dvoboju, skoraj nebi verjeli, da je to ena in ista igralka. Vsi ve-

mo, da je Matanovič na študentski olimpiadi doživel neuspeh, sedaj pa je bil v prvi polovici najboljših igralk v jugoslovanskem moštvu s tremi remiji in lepo zmago v španski partiji s Keresom, ob koncu pa drugi glede na število dobljenih točk. Poleg tega je v prvem kolu odigral odlično partijo, tudi španko, z vele mojstrom Smislovim. Upajmo, da bo svoj uspeh ponovil septembra v Moskvi.

Dvoboj je pokazal, da naši mojstri v igri ne zaostajajo za ruskimi. S stališča teorije pa bi našim dal, celo prednost, saj so se s te strani bolj izkazali kot gostje. Slaba točka naših je bila predvsem zadnja ura igranja, ko se je pri vseh pokazala utrujenost, ki je bila vzrok za pogoste napake. Znano je, da

sovjetski mojstri zelo skrbijo za svojo fizično kondicijo, bavijo se z različnimi vrstami športa, kar pa za naše igrance nebi mogli reči. In prav zanemarjanje fizične kondicije se je marsikateremu maščevalo.

Dvoboj pa je zopet načel vprašanje, ki se je že dalj časa postavljalo, namreč sestava reprezentance. Stari reprezentanti Pirc, dr. Trifunović in Rabar so odgovorili. Če računamo z odstotki, so bili Rusom enakovredni Gligorič, Matanovič in Karaklačić, ki so zbrali 50% dosegljivih točk. Zato je šahovska zveza določila za olimpiado pomlajeno reprezentanco v sestavi: Gligorič, Matanovič, Karaklačić, Ivikov, Milčič in Djurašević. Verjetno je to malce tvegano, toda enkrat je treba začet.

Škop spored za počitnice

Nadaljevanje s 1. strani

Al bodo nabrali novih moči in se dobro pripravili na prihodnjo sezono. Tekmovanje v prvenstvu tudi letos ne bo lahko. Se pripombo — morda bo prav STRELCI so pred nekaj dnevi končali svojo letošnjo sezono. Med počitnicami ne bodo prirejali kakih posebnih tekmovanj, pač pa bodo nekaj svojih članov poslali v Ankaran, nekaj pa jih bo odšlo v Portorož, kjer bo tabor Strelske zveze Slovenije. Lahko si predstavljamo, da si bodo krajšali čas z orožjem v roki.

JUDOISTI so prav tako ostali brez prireditev v svojem poletnem koledarju. Njihova edina pot bo v Ankaran, nekaj pa jih bo odšlo v inštruktorski tečaj v Rovinj. Inštruktorski so judo klubu res potrebni, saj se sleherni leto prijavlja prava množica novih članov, ki jih je treba te športne panoge naučiti.

TENIS je v Olympi novi športna panoga in, kakor kaže, si člani nove sekcije še niso našli pravih prijateljev med ostalimi športniki Olympe in bodo ostali čez poletje kar doma. Poletje je za tenis višek sezone in bodo imeli v tem času več tekmovanj in seveda reden trening.

PLANINCI se odpravljajo v Crno goro. Njihova odprava bo pravzaprav pionirsko delo, kajti tamkajšnje gore so malo raziskane in so popolnoma drugačne od naših. Tam ni markacij, niti ne planinskih koč in domov. Če hoče imeti streho nad

glavo, moraš vzeti šotor, če hoče imeti toplo hrano, moraš imeti s seboj ročni kuhinjski breg. Dvoma pa nam bodo planinci ob svojem povratku povedali marsikaj zanimivega. S tem se ni rečeno, da bo odprava v Crno goro edino opravilo planincev, kajti tja jih bo odšlo le malo.

SMUCARJI bodo ostali čez poletje lepo doma, čeprav bi jih lahko odšlo za majhen denar v Ankaran. Zanimivo je, da med smučarji niso našli enega, ki bi bil pripravljen oditi na taborjenje. Brez komentarja!

SAHISTI, JAHACI IN IGRAČI NAMIZNEGA TENISA bodo odšli na skupno taborjenje v Ankaran, kjer bodo prijetno povezali s koristnim. Poleg rednega treninga bodo imeli v Ankaranu dovolj možnosti za razvedrilo in kopanje.

UPRAVNI ODBOR OLYMPIE sicer ni posebna sekcija ali klub, vendar naj kljub temu napišemo nekaj besed o njegovem počitniškem delu. Nekaj članov upravnega odbora bo odšlo v Ankaran na taborjenje Zveze študentov, medtem ko bodo drugi ostali v Ljubljani in reševali nenehne probleme. Gotovo ste že uganili, da gre v prvi vrsti za igranje, brez katerega smo in brez katerega bomo tudi najbližje ostali. Poročali smo že, da so poizkušali dobiti prostor za nogometne na bvisem igrišču Primorja nasproti Stadiona. Ta poizkus se

Po partizanskih poteh

Vaak slušatelj Vojne šole za telesno vzgojo v Ljubljani mora med šolanjem opraviti tudi predpisan pohod, približno 300 km peš križem po Sloveniji.

Letos smo združili ta pohod z obiskom ohranjenih spomenikov iz NOB in zato se je vila pot I. skupine po sledovih IX. korpusa, dočim je druga skupina krenila po poteh VII. korpusa.

Prva skupina se je zbrala blizu Radomlje (pred Kamnikom), kjer je izbruhnila partizanska vsota. Od tu smo se napotili preko vasi Brniki, mimo Senčurja v Kranj. 19. nas je bilo, med nami 4 tovaršice.

Povsod kamor smo prišli, so nas sprejeli člani odborov ZB. Vedno je bilo pripravljeno prenočišče in prehrana. Preživeli partizani, neosodeni očitniki, organizatorji, terenci in borci NOV, so nas vodili na mesta, kjer so pokale partizanske puške, kjer se je bil boj za svobodo, k svesiščem, kjer so umirali nasilne smrti talci in k ostalim spomenikom osvobodilnega boja, tako da smo na tej poti najbolj nazorno spoznali te s krvjo začrtane kraje in poti.

Hodili smo nepretrgoma 10 dni. Povprečno smo prehodili do 30 km dnevno. Največkrat smo poti krajkali. Izogibali smo se žirokih in obljubljenih cest in se trudili, da se čim bolj približamo kurnskim, skritim poteh. Na poti

nas je večkrat presenetilo neurje in dež. Na Dražgošah nas je »neprijeten dež« dobro našel. Sonce nas je pozdravilo le dvakrat. V Dolnji Tribuši smo se ga naužili: ob izlivu potoka Trebuše v Idrijo, kjer smo poskakali v mrzlo gorsko reko. Prenočišča so bila skromna. Seniki so bili naši čisti domovi. In kljub vsemu smo bili vsi po zdravi in zadovoljni!

Kjer nas je privredila pot v industrijsko središče, smo ga obiskali. Tako smo bili v tovarni športnega orodja »Elan« v Zgoš pri Begunjah, dalje v tovarni vijakov in žebeljev »Plamen« v Krogi in v tovarni preciznih strojev »Niko« v Zelenikah. Med potjo smo se pozvezali tudi z mladino večjih naselij. Seveda je bilo to srečanje skoraj vedno zvezano s kakšno »birk« za žogo! Pomerili smo se z vajenci v Kranju v odbojki in šahu in prav tako s kropsarsko mladino, ki je s svojimi res, kovarskim pestimi nudila našim študentom v odbojki močan odpor.

Pri opisih posameznih odsekov naše ture smo se vedno skušali spoznat z geografskim in naravoslovnimi z zgodovinskimi in umestnostno-zgodovinskimi, »antografskimi« in folklornimi znamenitostmi ter s pojavi in spomenki v posameznih pokrajinah. Največji poudarek je veljal naši najbližji preteklosti iz zgodovine NOB.

Močno so nas pretresli sledeči spomini:

1. Grobovi talcev v Dragi pri Begunjah, kjer nam je upravitelj šole v Begunjah, borec in nosilec spomenice iz leta 1941, živo prikazal vse grozote, ki jih je pretrpelo gorensko ljudstvo za svobodo.

2. Boj za strminami gozdne Jelovice, v znameniti vasi Dražgoše, ki je pogorela do tal (danes je na istem mestu zgrajena že nova vas), boj peščice izdanih in obkoljenih partizanov proti številni do zob oboroženi nemški vojski (Bilčeva skala je zgovorna priča vsem dogodkom!).

3. Partizanska bolnišnica »Franja«, ki je bila 29. decembra 1943 glavna opora ranjenim in bolnim partizanom.

4. nesrečna zmeda 28. I. 1944 v Cerknem, po zverinskem napadu okupatorja, ko je izgubilo življenje 47 mladih ljudi, povečini slušateljev in slušateljic partijske šole v Cerknem.

Vsi udeleženci tega pohoda so uspešno opravili svoje naloge. Naučili so se svežega zraka, prežukali so svoje moči v hoji, spoznali so nove kraje in ljudi in se poleg ostalega še najmanjšeje seznanili s sledovi IX. korpusa.

Ko smo prvi dan našega pohoda pred Kranjem vprašali starejšo ženo, katera pot nas pripelje v mesto, nas je vprašala, kam gremo tako oprant. Nekdo izmed nas je ženi kratko odgovoril: »Mam'ca, v Vipavo!« Začudila se je, da jo mahoma po najdaljši poti do cilja. Seveda smo ji nato vujudno povedali, da mislimo kreniti po teje poti: Radomlje - Kamnik - Brniki - Kranj - Tržič - Begunje - Kropana - Dražgoše - Novaki - bolnišnica »Franja« - Cerkno - Trebuša - Cepovan - Col - Ajdovčica - Vipava - Razdrto - Ljubljana.

(Polet)

POLNI VOLJE, VERE IN HOTENJA

MATURANTSKA FOTOREPORTAŽA O LETOŠNJIH BRUČIH, KI TO SE NISO

Zadnji razrednikovi nasveti — še je treba biti resen

Oj zdaj gremo — nazaj ne pridemo

Uvertura

Staccato

Zadnji ples

Nesolidna igra Olympe

Pred nedavnimi so košarkarji zaključili svojo tekmovalno sezono. Po poslednjih prvenstvenih tekmah je bila na sporedu še tekma državnih reprezentanc Jugoslavije in Turčije, nato pa so odšli košarkarji na odmor. Kako ga bodo preživeli študentje poročamo na drugem mestu, gotovo pa je, da bodo člani vseh ligaskih moštev izrabili počitnice za čim intenzivnejši trening.

Bežen pogled na letošnjo spomladansko sezono nam ne pokaže nič posebnega dobrega za ljubljanske študente. Začeli so odlično, saj se lahko edini v državi pohvalijo, da so sredi Beograda premagali ekipo državne prvaka Crveno zvezdo. V seznam najboljših iger ljubljanskih študentov lahko vpišemo še tekme s Partizanom in Montažnem. Nekaj tekem je bilo povprečnih — med te lahko uvrstimo igro z Mladostjo, Radničkim in Proleterjem iz Kreke. Zni ni manjkalo tudi slabih iger, saj je težko razumeti, kako lahko izgubi tako moštvo, kot je Olympe, igro z Lokomotivo, ki je na predzadnjem mestu v prvenstveni tabeli.

Najbolje bo, če rečemo, da je bila igra Olympe v spomladanskem delu prvenstva nesolidna. Če kar tekmo je verjeti, da prava množica gledalcev hodi v nomen na igrišče pod Cerkovnim gradom, čeprav ne ve ali bo tokrat Olympe zaigrala dobro ali slabo — čeprav ne vedo ali bodo odhajali domov veseli ali razočarani. Kaj je vzrok tej nesolidnosti, je pravzaprav težko ugotoviti in le rešite le v tem, da bodo študentje v jeseni popravili, kar so spomladi zamudili. Verjetno so naši košarkarji večkrat podcenjevali nasprotnike, kar gotovo še posebej velja za Lokomotivo, včasih pa so ga celo precenjevali in mislili, da se ne da prav nič storiti, kot je bilo n. pr. v tekmi s Proleterjem (Zrenjanin). Vsekakor drž, da je mesto v sredini tabele za Olympo neuspeh, saj našo ekipo uvrščalo vsi košarkarski strokovnjaki med najboljše moštva v državi. Največje zlo študentov-košarkarjev so nedgovorno prosti me-

Kako bo v jeseni? Na to vprašanje je težko odgovoriti. Ljubljanci so v dokaj ugodnem položaju, saj igrajo 5 tekem na domačem terenu. Verjetno pa je, da bo večni rival Olympe Ljubljana dosegla v jeseni boljši uspeh, kajti s težjimi nasprotniki igrajo doma, z lažjimi pa zunaj, medtem ko so študentje v obratnem položaju.

V našem košarkarskem komentarju naj omenimo tudi mladinske Olympe, ki so se na mladinskem prvenstvu zelo dobro odrezali in zasedli prvo mesto. Igrali so tehnično lepo, pa tudi borbeno. Najtežjega nasprotnika — Ljubljano (torej tudi tu rivala), so premagali s približno 20 točkami razlike. Lahko rečemo, da smo pri mladih lahko opazili nekaj podedovanih lastnosti starejših igralcev. V mislih imamo hitro igro in slabo zvlajanje prostih metov. Vsekakor pa je res, da ASK Olympe lahko računa na svoj domači kader pri izpopolnjevanju svojih članskih moštev.

Samo po sebi je čudno, da imajo v Akademskem kolegiju svojo nogometno sekcijo, ko imajo študentje že svojo osrednjo sekcijo v okviru Olympe. Pravzaprav nič zato, je nekdo dejal, ko je bilo govora o tem pomembnem dejstvu, ki pa ni problem. Študentje stanujejo skupaj, skupaj žive in se skupaj tudi ukvarjajo s športom. Znanj so prijateljski dvoboji med Akademskim kolegijem in študentskim seljem. Študentje iz Akademškega kolegija so že večkrat nastopili proti igralcem iz JLA in podjetja »Slovenija-sport«. Takl dvoboji so se skortj brez izjeme končali v korist študentov iz Akademškega kolegija in zato je popolnoma razumljivo, da so se le-ti odločili nastopiti v sindikalni ligi, čeprav po svoji poklicni pripadnosti pravzaprav ne sodijo v tako tekmovalno.

V sindikalni ligi je nastopalo šest moštev: Akademski kolegij, Tesla, SKIP, ZTL, Slovenija-sport in moštvo gluhih. Vsega skupaj so odigrali 30 tekem pri čemer so napadalci zabil 73 golov. Enajstotica Akademškega kolegija je zasedla med vsemi temi moštvi prvo mesto. Nogometni strokovnjaki, ki so to tekmo gledali, pravijo, da je ta uspeh študentov popolnoma zaslužen, vendar pa je gladko zmago pripisali predvsem mladosti, kajti ostali enajstotice so bile sestavljene večinoma iz starejših igralcev.

Moštvo Akademškega kolegija je doseglo v tem tekmovalnem obdobju odlične rezultate. Zabili so jih 28, prejeli 5 ter iz 5 tekem nabrali 10 točk.

Vsak dan dva tisoč izgubljenih ur

V Ljubljani je menza. Mislim študentsko menzo; kamor se vsak dan zrumoma vane njene žrtve. Ponavljam, žrtve. Uboga menza, že zopet po njej udrihajo, bi kdo dejal. Toda tudi te stvari je treba preiti že enkrat do dna. Zadnjič mi je tožil prijatelj, da je prišel na kosilo ob dvanaestih, odšel pa je lahko šele ob pol dveh. Da ne bo kdo mislil, da je toliko časa potrebno, da človek izprazni čiste krožnike, na katerih servirajo težko pričakovane kalorije v raznih oblikah? To gotovo ni vzrok. Dejstvo je, da menza v takem stanju, kot je zdaj, ne more zadovoljiti 2000 abonentov. Posebno občutno je to v času predavanja. Okrog polne privrha prvi val študentov s predavanj. Prične se besen lov na prostore. Kmalu je vse zasedeno. Ostali, ki prihajajo za njimi, rezervirajo prostore »za drugič«, kot temu pravijo, in delajo, dren in tako dolgo, dokler on prvi ne poide in se ne odstrani, kar pa traja več ur dolgo. Komur se zelo mudi, poskuša dobiti svoje kosilo na različne načine. Večsah poskuša kar direktno pri oknu za izdajanje obrokov, toda kam mu po navadi spodleti. Nato poskuša pri servirih, ki so tudi dovolj živčni, da mu ne poskušajo ustreči. Zadnji poskus je, da užiba, v kateri vrsti bi utegnil biti že nareji postrežen. Tudi to je dvomljivo, ker se čisto primerj, da so v sosednjih vrstah že pojedli medtem ko v njegovi vrsti servirja še sploh ni bilo na sregled. Preostane mu samo to, da opusti misel na kosilo za tisti dan, ali da se sprižni s tem, da bo zamudil tam, kamor se mu mudi. To se ne dogaja redko. Mirno lahko ugotovimo, da gre ena ura dnevno v izgubo — vsakemu, kdor se hrani v tej menzi. Napaka je v organizaciji dela. Pred vsem je premalo oken za izdajanje hrane; servirji

čakajo v vrstah da pridejo do obdelane menze; kamor bi bile vsaj skromne investicije, da se izvedejo nekatera izboljšanja, čemur bi bili hvaljevalni tako abonent kot osebje menze. Verjetno menza ne bi obratovala celo poletje. To bi bila najboljša priložnost, da se menza za preuredi. Zakaj pa imamo fakulteto za arhitekturo? Prav gotovo bi bili tam pripravljeni pre-

vzeti naloge, da preštudirajo problem te menze in, da najdejo neko rešitev iz tega nevdzdržnega stanja! Gre samo za to, da se odobrijo potrebna sredstva v ta namen. Najboljša amortizacija bo pa prihranjen čas, ki naj bi bil posledica zboljšanja ureditve, in pa boljši živci vseh, ki imajo z menzo kaj opraviti.

„Utrueni študentje“

Nadaljevanje s 3. strani

pise, sile in muhaste hod mo v krogu in govornico o samopomoči in vsi, razen nekaterih »žalostnih idealistov«, vemo, da mora biti študent v svoji Zvezi zelo pomzno bitie. Njci se ne da storiti proti moči večine. Končno se treba z imeti nekaj od življenja. Kdo ve, kaj vse se bo še zgodilo? Politika? Kar pogledje v Bundeslagi Kultura? Naš ku turni krog je zaključen! Religija? Kaj neki imamo od tega!

Naši ljudje se radi ukvarjajo z raziskavami in »prezrezi« in tako so nam profesorji, študentje in druge zainteresirane osebnosti servirale takle »opvpreček« današnjega nemškega študenta. 15. točkah: 1. Nemški študent hrepen po varnosti. 2. Strah ga je pred bodočnostjo. 3. Zelo je nesamostojen v svojem mišljanju. 4. Resno mu manjke čut za odgovornost, posebno ne še 5. je neodgovoren v odnosih do drugega spol. 6. Negotov je pri vrednotenju sveta in mu sploh 7. primanjkuje zrelosti. 8. Povsem je konkreten brez vsakega idealizma a vendar se 9. resno loti svojega študija. 10. Prepričanje in življenjski prin.

cip današnjega študenta je »rentenizem«. 11. Rad je izoliran in mnogi nanj nehoti vplivajo. 12. Izkorišča stike z drugimi, a se jim predaja kljub pomankljivi tuja za skupnost. 13. Študent ne more oživati svobode. 14. Študenti bi radi — žele enostavno — živeti in 15. umirjeni so in se znajo obvladati pred razpriljimi med tistimi, ki so napredni in 16. tistimi, ki konzervativno počivajo na svoji duševni zrelosti. In na koncu 17. besede dr. Schulz Gärtnerski ki pravi: »Sprizgajti se moramo z dejstvom, da študentov iz dobe pred letom 1933 ni več! Tja četrtine naših študentov teko okrog kot filjakarske konjice in se zanimajo samo za svoj poklic...«

To je le površen pogled v omenjeno revijo, ki je posvečena utrjevanju študentske generacije. Težko, če ne nemogoče, je podajati komentarje, kajti področje je preobširno in bi zahtevalo krepke študij — za celo »sumnarsko«. a vendar je tudi takle pogled zanimiv in nam je marsikaj stliti.

Uvozno in trgovsko podjetje
Slovenija avto
LJUBLJANA, Prešernova 52a

čestita k dnevu vstaje

Georg Mühlen-Schulte:

Predmetna postaja električne cestne železnice. Zvečer. Dežuje. Bleda luč cestne svetilke poskuša premagati temo.

Pridrži precej napolnjen tramvaj. Nek deček se vzpne vanj. Na vrvi za seboj vleče nekaj, kar ostane zunaj, tako da ni mogoče videti kaj je.

— Ali sme mačka v voz? —

— Vpraša spretnika. Spretnik nekaj časa premišljuje in reče: — Mačke je prepovedano voziti!

Deček molče pritrdi vrvičo za železen ročaj pri vratih. Tramvaj se premakne.

Ljubiteljica mačk: — Spretnik, ali res ne mislite pustiti mačko v voz? —

Spretnik: — Seveda ne, jaz se ravnam po predpisih.

Ljubiteljica mačk: — To so pa res lepi predpisi, ki ne poznajo usmiljenja do živali!

Sovražnik mačk: — Ali je morda on tega kriv? Saj jih ni on sestavljal.

Gospod iz Društva za zaščito živali: — Nekaj vam bom pa vseeno povedal: — Kdor ima srce na pravem mestu, se poživlja na predpisih in ne pravi to, kar je v skladu z njegovo vestjo.

Spretnik: — Vest?... Prava figa! In če pride pozneje nadzornik, kdo jo bo dobil po nosu?

Ljubiteljica mačk: — Če pride nadzornik mu bom že jaz povedala svoje. Moje ime je baronica Pless.

Radikal: — Z baronsko krono, vtisnjeno v srjalo! Nekaj dobronamernih: — Surovež!

Gospod iz Društva za zaščito živali: — Ubogo žival bo premočil dež do kosti, razen tega mačke ne morejo dalje časa teči tako naglo. Spretnik, resno vas opominjam, da pustite mačko v voz.

Spretnik: — Ni govora! Mačka ostane zunaj!

Sovražnik mačk: — Pa pojdi vi ven k njej! Vi imate dežnik!

Star človek z revmatizmom: — Če bi vi vedeli, kako blagodejno deluje bližina mačke na revmatičnega človeka, bi drugače govorili, moj dragi gospod!

Sovražnik mačk: — Želim vam prijetno zabavo!

Ljubiteljica mačk: — Nezaslišano!

Radikal: — Mi-a-u!... Mi-a-u!

Več dobronamernih: — Tako ke bi morali postaviti pred zid!

Gospod iz Društva za zaščito živali: — Zadnjikrat vas opominjam, da spustite mačko v voz!

Spretnik: — To si pa kar mislite!

Ljubiteljica mačk: — A, to je tisti fin ton v tej republiki! No le počakajte! Tako ne more iti dalje!

Radikal: — Ko-ko-daki!

Gospod iz Društva za zaščito živali iztegne roko do ferme za zvonec, pozvonil, ustavi voz in reče: — Torej bom sam spustil mačko v voz.

Spretnik: — Gospod, s kakšno pravico si dovoljujete ustaviti voz? Takoj zapustite voz! Ukazujem vam!

Gospod iz Društva za zaščito živali: — Vi mi že ne boste ukazovali, vi osel!

Spretnik: — Kaj ste mi rekli?... Osel pravite?... Tak prežrt vampež me zmerja z oslom?

Spretnik skoči k človeku iz Društva za zaščito živali. Oba se pričneta prerivati.

Ljubiteljica mačk: — Taka sramota! Ali tu res ni nobene moškega?

Radikal: — En sam ti je očito premalo?

Več dobronamernih: — Vrzite ga ven!

Vržejo se na radikala in ga pehajo proti izhodu.

Človek z revmatizmom: — Nezaslišano! Da mora človek kaj takega gledati!

Sovražnik mačk mu potisne klobuk do nosu: — Tako, deček, zdaj ne vidiš nič!

Pojavi se nadzornik, voznik, dva policijska uradnika in prometni miličnik.

Klopčič, ki se preriva, se počasi razdeli.

Spretnik: — Ta deček ima pri sebi mačko...

Ljubiteljica mačk: — Tako je in spretnik mu ne dovoli, da bi vzel živalico k sebi v voz. Prisilil je otroka, da vleče ubogo mačko na vrvičo za tramvajem. Zahtevam ka-

zen! Moje ime je baronica Pless. Moj mož je bil komornik Njenega veličanstva...

Radikal (zapoje): — Bog ohrani, bog obvari... nam cesarja!...

Policijski uradnik: — Molčite!... Gospod nadzornik kakšen je predpis?

Nadzornik: — Spretnik nima prav.

Spretnik: — Kaaaj?... Pritožil se bom Delavskemu odboru in potem boste imeli splošno stavko!

Nadzornik: — Napravite kar hočete, toda nimate prav! Če deček vzame mačko v naročje sme z njo v voz.

Ljubiteljica mačk, gospod iz Društva za zaščito živali, star človek z revmatizmom in dobronamerni se zmagoslavno spogledujejo.

Bojišče je prazno.

Tedaj se ljubiteljica mačk velikodušno obrne k dečku: — Tako, moj dragi malček, sedaj pa lahko vzameš svojo mučko v voz. Gotovo je uboga živalica že povsem obnemogla.

Deček: — Veste, to njej nič ne škoduje... Veste, ta mačka je narejena iz cunja...

SPREHOD v ženski družbi

Jaroslav Hašek:

Poznam mnogo različnih načrtov, s katerimi ljudje mučijo drug drugega. V Benekah so za časa vladavine sveta postavljali na desetne obojenih pod počasi kapljajočo vodo. Vem, da so bili nekaj posebne pozornosti deležni »španski čevlji«; razen tega je drugi dovolj popolnen način mučenja — rezanje jermenov iz kože na hrbtu. Toda vse to so pravzaprav malenkosti. Strahote zapora, starorimske arene s tigri — to vse skupaj nič ne pomeni v primeri s sprehom, katerega je prizredila moja gospodinja s svojo hčerko in damo, ki je smela žalostnega sproga in tri odrasle hčere. Zadnje so imele s svoje strani po tri prijateljice, kandidatke za megere.

Zvabili so me v sredo teh mladit razbojnic in me vlekli kot psčka po nekakšnem hrbtu, kjer ni bilo ničesar razen dreva in cverja. Namesto tega pa bi lahko mimno ležal na divanu v tobacnem dimu v svoji sobi in užival nedeljaki počitek.

To je žaljevo za človeka in zato kot povračilo objavljam polni primček, ki katera me je vlekla na to Golgoto. Njeno ime in primček — Josefina Engelmüller; bila je žena železniškega strojevodje, sedaj vdova in živi na Vinogradih v Šumavski ulici številka 21. Njen polni naslov objavljam zato,

ker, kakor bo bralec videl pozneje, imam tehtne razloge za obračun. Njeni hčerki je ime Ana in na prvi pogled napravi prijazen vtis. Toda, ko si jo ogledate bolj pozorno, močno izgubi svojo privlačnost, ker ne misli na nič drugega, kot na možitev in like vse mogoče načine kako bi vas ovila okrog praka...

To neumno obnašanje pa ni lastno samo njej. Na tem sprehodu sem zvedel, da je takih deklet zelo mnogo. Ostale se od njih ne razlikujejo, toda one imajo ženi in zmagoslavno gledajo na svoje mlade prijateljice, katere do sedaj še niso znale mikogar ujeti.

Takšen sprehod je prava pregreha proti zdravemu razumu. Če vse dobro premisliš, se ne moreš vzdržati smeha nad človeško neumnostjo. Nameso, da bi mirno sedeli doma, se v največji vročini vlečete po prašni cesti in se končno znajdete med nekaj suhimi vejami in slišite vzdih: »Ah, kako lepo!« Potem se vsi vlečejo kot čreda svinj in mah, odkoder se kmalu pojavijo mravlje in vam ležejo v uho; vsi neumno zajajo v vejice, potem se razidejo in iščejo cverje, trgajo nageljne, kamili-

ce, šipek in ime vsake cvečice ima nekakšen tajen pomen. Prva cvečica pomeni zvestobo, druga — ljubezen, tretja — ljubosumnost. Ah kako sem želel ošvrkati s temi cvetovij obraze vseh teh nesramnic, da se ne bi posmehovale nad spodobnimi ljudmi!

Da, uboga Ana Engelmüller, lastnica črne duše v zelenem gozdu! Ko bo brala te vrstice, se spomni vsega in se poboljšaj, dokler ni prepozno!

Najbolj pa me dražilo to, da sem se jaz, človek s principi, človek, ki si tako imenitno predstavlja kako izgleda ženska v svoji nagoti (seveda ne telesni), pustil speljati na tak neumen sprehod.

Ana Engelmüller se je zajedla vame kot klop — sicer pa se klop ne da primerjati s tem bitjem. Klop lahko poliješ s petrolejem in odpade, tako žensko pa lahko polivaš s špiritom od jutra do večera — ona pa vseeno visi na tebi in še kokerira.

Ah koliko je brbljala ta ženska, kako se trudila, da bi govorila lepo in ljubeznivo! Kakor da nebi bila ona tista (to sem slišal sam), ki je rekla neko jutro svoji materi: »Vijmo te pomije v stranišče!« Sedaj pa se je slišalo

samo: »hrošček«, »ptičica«, »božja kravica«, »cvečka« — tako da sem lahko samo pljuval. Eno tako kravico je vjovila s spretnostjo, s kakšno mi lovimo božice, jo posadila na »prstek« — kot je rekla — in »božja kravica« je vzdignila krilca in odletela k božjemu sončku. Sam pri sebi sem si mislil: »Ti potuhnenka! Mene s takim govorjenjem ne boš speljala. Delaj kar hočeš nesramnica!«

Potem smo prišli v nekakšno goščo. Veselo je skakala, se nagibala in trgala cvetove, ki jih je imenovala kamilice. Potem je nenadoma skočila k meni in mi vtaknila to gnusobo v gumbnico na suknjiču, se mi nasmejala in začela peti: »Ljubezen, ti vsemogočna ljubezen!«

Nisem se mogel vzdržati smeha. Rekel sem si: »Sedaj bo postala resna, začela bo vzdihovati in mi rekla, da se vseveda v travo; gledala me bo v oči in tiho rekla: »Danes sem pa res vesela — niste jeznj name?« — in me prišla za roko.

Tako se je tudi zgodilo. Nenadoma je postala resna, stopala poleg mene kot konj v ojnica in

neprestano govorila: »Da, da!« Potem je vzdihnila, zopet poskočila in rekla: »In sedaj se vseidmo v travico, jaz zelo ljubim travico!« Hotel sem ji reči, da travo ljubijo vse travoječe živali, toda raje sem razsodno molčal.

Vsedli smo se in ona je začela: »Danes ste pa dolgočasni.« Podprla se je na lakot in me koketno pogledala. Bilo pa je jasno, da si je mislila: »U, ti bedak! Potem me je prišla za roko in rekla: »Ah, kakšno prekrasno belo roko imate!«, in mi začela zreti naravnost v oči. Potem je rekla: »Danes sem nekoliko čudna« in začela je jokati.

To pa je bilo že preveč. Poskočil sem in se začel smejati. Tudi ona je skočila in začela čisto orodno kričati: »Vi ste pri smuknjeni, zakaj se smejate? Kakšna čudna šala je to?«

»Nobena šala, gospa« — sem rekel resno. Nikar ne mislite, da nisem razumel vaših manevrov. Poherite svoji sončnik in pojdite k vašim. Lahko se pohvalite s svojim uspehom pred gospodičami.

In jaz sem se mirno vrnil k ostali družini.

(Iz izpovedi starega samca.)

Ne prekinajte tradicionalnih divjih voženj skozi vhod Osrednje študentske menze! Zmagovalec (ki bo povzeli največ ljudi) prejme pokal »Tour de študentska menza«.

KOLEKTIV AGROINDUSA ČESTITA K DNEVU VSTAJE

PROJEKTIRAMO IN PROIZVAJAMO NAMAKALNE NAPRAVE IN NAPRAVE PREHRAMBENE INDUSTRIJE

Agroindus
LJUBLJANA
Miklošičeva 6